

Bakalářská práce

2014

Lukáš Kratochvíl

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Teologická fakulta

Katedra teologických věd

Bakalářská práce

Latinské nápisy města Tábor

Vedoucí práce: ThLic. Adam Mackerle, Th.D.

Autor práce: Lukáš Kratochvíl

Studijní obor: Humanistika

Ročník: 3

2014

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracoval samostatně a s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v úpravě vzniklé vypuštěním vyznačených částí archivovaných Teologickou fakultou elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích, 31. 7. 2014

.....

podpis studenta

Děkuji vedoucímu bakalářské práce ThLic. Adamu Mackerlovi, Th.D. za cenné rady, připomínky a metodiku vedení práce. Dále bych chtěl poděkovat Mgr. Richardu Vlasákovi, p. Jindřišce Vackové, pracovníkům Husitského muzea Tábor, knihovně Tábor, knihovně TF JČU, Pavlovi Zahradníčkovi, Th.D. za pomoc při překladu, rekonstrukci a interpretaci latinských nápisů v Klokotech a Mgr. Martině Trčkové, Ph.D. za pomoc při korektuře práce.

Obsah

Úvod.....	5
1. Stručná historie Tábora.....	6
1.1 První topografie o městě Tábor.....	7
1.2 Tábor-Poutní místo Klokoty	8
2. Nápis obecně.....	10
1.3 Pojem epigrafika a jeho historie.....	10
1.4 Kategorizace nápisů	11
3. Zpracované latinské nápis.....	13
1.5 Nádraží ČD Tábor, podchod	13
1.6 Dům č. 13, Žižkovo náměstí	14
1.7 Klášterní kostel Narození Panny Marie	17
1.8 Poutní místo Klokoty	18
1.9 Městská radnice.....	28
1.10 Altán Holečkovy sady, pod náměstím Mikoláše z Husy.....	36
1.11 Děkanský kostel Proměnění Páně na hoře Tábor	37
Závěr	44
Seznam příloh	49
Seznam zkratk	50
Abstrakt.....	51

Úvod

V této bakalářské práci se věnuji latinským nápisům v jihočeském městě, které leží u řeky Lužnice, a to ve městě Tábor. Toto město je po Českých Budějovicích druhým největším v Jihočeském kraji. Jeho centrum je památkovou rezervací, a tudíž je významným bodem turistického ruchu.

Důvodem napsání této bakalářské práce je můj zájem o latinský jazyk a latinské nápisy, které se v našem prostředí vyskytují poměrně často. Jsou zejména součástí historických budov, památek, domů a dalších profánních i sakrálních staveb. Nápisy jsou umístěny na volně přístupných i hůře přístupných místech, kde je potřeba zvláštního povolení nebo doprovodu. Na území Čech se tyto nápisy psaly především v období středověku a novověku. Z tohoto důvodu se mnoho nápisů nedochovalo, nebo jsou mírně poškozené až nečitelné. Některé nápisy nejsou původní, ale byly zrestaurované nebo předělané na jiný nápis. Autoři psali latinské nápisy především jako své poselství do budoucna. Nápisy obsahují nejen zkratky, ale také různé nepravidelnosti a jsou významově velmi zhuštěné, tudíž se často podobají spíše rébusům.

Cílem této práce je zdokumentování latinských nápisů v daném místě, jejich překlad, zasazení do historického kontextu a stručný epigrafický popis. Zaměřuji se na volně přístupná, neplacená místa a stacionární místa, kde se nápisy vyskytují. Jde hlavně o nápisy na štítech budov, zdech, v kaplích, kostelech a zvonech. Za nápisy nepovažuji zkratky a jednoduchá slova nebo slovní spojení jako např. I. N. R. I., AD, aj.

1. Stručná historie Tábora

První historické zmínky jsou ze 13. století za vlády Přemysla Otakara II., kdy nad řekou Lužnicí vzniklo město zvané „Hradiště“. Husité zde v roce 1420 založili opevněné vojenské ležení. Právě z těchto vojenských ležení pod vedením dvou hejtmanů Jana Žižky a Prokopa Holého vedli husité vítězné tažení Evropou¹.

Tábor byl postaven na strategicky výhodném místě. Z jihu ho obtéká řeka Lužnice a Tismenický potok, které lemují hluboké skalnaté srázy. V kombinaci s vybudovaným opevněním zajistily tyto skutečnosti nedobytnost husitského Tábora. Když byli poraženi radikální husité v bitvě u Lipan, došlo ke smíření husitů s císařem Zikmundem. Roku 1437 byl tedy Tábor povýšen na královské město. V průběhu staletí prošlo město mnoha rekonstrukcemi domů a stavebními proměnami, přesto si zachovalo svůj středověký charakter až do dnešních dnů. Historické jádro je díky charakteru zástavby a množství zachovalých památek městskou památkovou rezervací. Zbylé části rozsáhlého opevnění a půvabná zákoutí Starého města nám na každém kroku neustále připomínají bohatou minulost.²

Každý návštěvník Tábora by měl zamířit na Žižkovo náměstí, na kterém je pomník slavného vojevůdce Jana Žižky z Trocnova, dále by se měly jeho kroky ubírat do Husitského muzea a do prostor pozdně gotické radnice. To jsou zřejmě nejvýznamnější památky Tábora vůbec. Hezký pohled je také na fasády starých měšťanských domů, ve kterých se prolínají stavební slohy (např. pozdní gotika s renesancí, baroko s rokokem). Téměř pod většinou měšťanských domů (skoro po celém středu města), byly vyhloubeny na počátku 16. století sklepy. Jejich postupným spojením vznikl spletitý systém chodeb. Jen jejich část je ovšem zpřístupněna návštěvníkům. Na Starém městě je také jediná zchovalá věž původního hradu Kotnov, z té je vidět na historické jádro města i neďaleký barokní chrám v Klokotech, který je známým poutním místem.³

Po velkých požárech v letech 1532 a 1559 vznikaly další měšťanské domy na náměstí i v bočních ulicích. Město utrpělo velké škody po bitvě na Bílé hoře. Tato doba město velice ochromila a Tábor se z těchto časů vzpamatoval roky. Roku 1639 bylo

¹ Srov. *Velká encyklopedie* [online]. EVRON, 2014 [cit. 2014-02-27]. Dostupné z: <http://www.encyklopediecr.eu/cz/e-shop/c25476/tabor.html>

² Srov. Tábor - husitské město. *Oficiální Informační systém města Tábor* [online]. Tábor, 2014 [cit. 2014-02-28]. Dostupné z: <http://www.taborsko.cz/cs/turista/historie-a-pamatky/>

³ Tamtéž.

město nově opevněno rodem Habsburků.⁴ V centru města se rozléhá nejstarší údolní nádrž ve střední Evropě - Jordán. Jordán vznikl přibližně ve 13. století. V současné době je nádrž odbahňována a modernizována. Tábor se díky rozsáhlému stavebnímu a průmyslovému rozvoji stal moderním městem, jehož význam přesahuje hranice regionu. Aglomerace Tábora, Sezimova Ústí a Plané nad Lužnicí vytváří druhou největší koncentraci obyvatel i hospodářských aktivit v jižních Čechách. Nachází se zde divadlo, kina, muzea, řada galerií a výstavních sál, zimní stadion, atletický stadion, plavecký stadion s aquaparkem, nemocnice, Katedra cestovního ruchu Jihočeské univerzity a 12 středních škol.⁵

1.1 První topografie o městě Tábor

Nejstarší topografií Táborska, i když velice stručnou a ne příliš spolehlivou, je *Topographie des Koenigsreichs Boehmen*, díl 14. z r. 1790, kterou napsal Jaroslav Schaller. Důkladnější a přesnější zpracování podává J. G. Sommer: *Das Königreich Böhmen*, díl 10. z r. 1842 a neméně důležitý, zejména po stránce názvu, je *Popis království Českého* (1848) od Františka Palackého.⁶ Táborskem se speciálně zabýval František Heyduk (†1885), který přispíval do regionálních listů (Českého jihu, Tábora a Vožičana). Měl záměr zpracovat celou historickou topografii táborského okresu, sbíral k tomu také materiál, avšak k ucelenému zpracování se nedostal. Přehledný popis oblasti podali Jan Doležal a František Teplý v *Körberově vlastivědě, Království České s obrázkovým doprovodem* z roku 1907. Historická data o jednotlivých místech sebral R. Cikhart v *Starých a nových zvěstech ze Soběslavě a okolí* (1905 – Soběslavsko) a v *Táboru* (1910 – Mladovožicko); samostatně se zabývá táborským okresem bohatě ilustrovaná publikace *Okres táborský* z roku 1909. Největší prací toho druhu je monografie *Táborsko*, která je společným dílem Romana Cikharta a Josefa Švehly (1921, 1922): část zpracovaná Švehlou byla také vydána samostatně (*Táborsko v pravěku*, 1922). Na ni navazuje monografie *Táborsko v minulosti i přítomnosti* z roku 1940, která je společnou prací několika autorů z Cikhartovy redakce.⁷

⁴ Srov. POCHE, Emanuel. *Umělecké památky Čech 4 T - Ž: Tábor*. 1. vyd. Praha: Academia, 1982, s. 9.

⁵ Srov. Tábor - husitské město. *Oficiální Informační systém města Tábor* [online]. Tábor, 2014 [cit. 2014-02-28]. Dostupné z: <http://www.taborsko.cz/cs/turista/historie-a-pamatky/>

⁶ Srov. CIKHART, Roman. *Popis Táborska*. Tábor: Okresní rada osvětová, 1947, s. 3.

⁷ Tamtéž.

1.2 Tábor-Poutní místo Klokoty

Poutní místo Klokoty se nachází na předměstí města Tábor, konkrétně nad hlubokým údolím řeky Lužnice, přibližně dva kilometry od historického centra Tábora. Klokotský kostel stojí na vyvýšeném místě, a proto je vidět už z dálky. Důvod výstavby na vyvýšeném místě byl zřejmě ze strategického hlediska kvůli poutníkům. Tento areál s kostelem byl vybudován stejně jako mnoho jiných poutních míst na základě staré poutní tradice, která sahá až do středověku. Jedná se o barokní stavbu. V areálu jsou kromě kostela ambity, kaple (Růžencová, sv. Anny), hřbitov a křížová cesta. Název Klokoty připomíná podle některých historiků klokočové keře, které prý kdysi na klokotské stráni hojně rostly, podle jiných odkazuje na kloktání řeky Lužnice, nad níž se poutní kostel rozprostírá.⁸

První historické zmínky sahají do 13. století, kdy se v těchto místech nacházel hrádek pana Vítka z Klokot. U tohoto hrádku stál i malý kostelík. Vůbec první věrohodný písemný záznam o tomto kostele nacházíme až později u místního faráře Bolecha v roce 1361. Zasvěcení kostela je na svátek Nanebevzetí Panny Marie a datuje se k roku 1389. V této době se zde Marie zjevila v podobě krásné dívky. Nejdříve se zjevila pastýřům, a pak i ostatním obyvatelům. Pastevci se ptali na její jméno a odpověděla jim, že se jmenuje Marie. Vyprávěla lidem o Bohu, a poté byla před jejich zraky vynesena anděly do nebe. Díky tomuto zjevení začali na toto místo chodit poutníci, a proto byl postaven malý kostelík. Tento pramen byl před i po těchto událostech lidmi považován za zázračný.⁹ Poutníků tedy chodilo stále více a více, tudíž bylo brzy nutné postavit větší kostel. Místo stavby bylo tisíc kroků na východ od kaple. Později bylo místo poblíž pramene pojmenováno Dobrá Voda.¹⁰

Ve 14. století se obec Klokoty rozrostla a stala se z ní početná a bohatá vesnice. Rozvoj tohoto místa však přerušily husitské války a další nepokoje, které v té době panovaly. Začátkem roku 1421 se zde usadili adamité, což byli přívrženci radikální husitské sekty pikartů. Byli vedeni knězi Petrem Kánišem a Burianem Štrausem. Adamité žili nezřízeným a zhýralým životem, a to bylo trnem v oku mnoha lidí, hlavně

⁸ Srov. OURODOVÁ, Ludmila. *Klokoty: poutní místo*. Vyd. 1. Klokoty: Římskokatolická farnost Tábor-Klokoty, 2013, str.7-19. ISBN 978-80-260-3991-4.

⁹ Srov. Tábor-Klokoty: Historie poutního místa. [online]. Tábor, 2013 [cit. 2014-06-04]. Dostupné z: <http://www.klokoty.cz/index.php/historie-poutniho-mis>

¹⁰ Srov. OURODOVÁ, Ludmila. *Klokoty: poutní místo*. Vyd. 1. Klokoty: Římskokatolická farnost Tábor-Klokoty, 2013, str.7-19. ISBN 978-80-260-3991-4.

Jana Žižky. Jakmile se to dozvěděl, nechal všechny adamity zatknout a bez milosti upálit (bylo upáleno kolem 50 adamitů). V dobách husitských se nejen zastavil poutní rozvoj, ale také byla silně poškozena fara, kostelík i tvrz. V roce 1447 byly kostelík, fara i tvrz opraveny.¹¹

V roce 1520 došlo k jejich přestavbě. Další rozšiřování kostela následovalo po roce 1547. Kostel spravovali kněží tábořské fary, přesto se bohoslužby nekonal pravidelně. Roku 1620, když se stal správcem klokotské farnosti pražský kněz Ondřej Klement Kokr, se situace na nějakou dobu změnila. V roce 1661 byly ke kostelu přistavěny dva malé výběžky, které byly v roce 1703 rozšířeny. Roku 1744 vyplnila a zapálila pruská vojska celý Tábor a poškodila i klokotský kostel. Táborští se vpádu Prusů bránili a nakonec nad Prusy zvítězili v bitvě u Klokot. Toto bylo přičítáno pomoci Panny Marie Klokotské. Po bojích s Prusy se klokotský kostel i celý Tábor začaly opravovat. Roku 1816 byla v areálu Klokot zřízena škola. V 60. letech 19. století proběhly opravy celého poutního areálu. V roce 1934 přišlo do Klokot shromáždění duchovních bratří Těšitelů, ti se zde ujali duchovní správy. Během 30. let 20. století proběhly opravy celého poutního areálu.¹²

V současnosti je zde farní společenství, které Klokoty spravuje. Konají se zde pravidelné bohoslužby a zpovědi. Bohoslužby jsou každý všední den od 17 hodin a každou neděli od 10 hodin, zpovědi probíhají po domluvě. Jedna nedělní mše v měsíci je věnovaná dětem a rodinám s dětmi. Všechny věkové kategorie si zde najdou své místo a aktivity. Pro děti se zde koná výuka náboženství, letní tábory a víkendové pobyty. Duchovní zde vytvářejí velice silné a fungující zázemí, jak po technické, tak po praktické stránce. Spravují nejen klášterní komplex, ale i poutní dům Emauzy, což byla dříve škola. Do Klokot je možné přijít vyslechnout přednášku na rodinné, misijní nebo jinak zaměřené téma. O víkendech se lze zúčastnit duchovního programu, požádat o duchovní pohovor, křest či svatbu nebo si přijít jednoduše odpočinout.¹³

¹¹ Srov. OURODOVÁ, Ludmila. *Klokoty: poutní místo*. Vyd. 1. Klokoty: Římskokatolická farnost Tábor-Klokoty, 2013, str.7-19. ISBN 978-80-260-3991-4.

¹² Tamtéž.

¹³ Srov. Tábor-Klokoty: Historie poutního místa. [online]. Tábor, 2013 [cit. 2014-06-04]. Dostupné z: <http://www.klokoty.cz/index.php/historie-poutniho-mis>

2. Nápisy obecně

Nápisy jsou jevem, se kterým se památkáři setkávají poměrně často a ve velkém množství. Samy o sobě jsou nápisy velice důležité při popisu a interpretaci uměleckých děl a památek, na kterých se nacházejí. Nejčastěji je vidáme právě na architektuře a jejích částech, nástěnných malbách, zdech, štítech domů, zvonech, nábytku, v sakrálních i profánních budovách, na drobných předmětech a dalších artefaktech. K provedení speciálního rozboru nápisů, jejich čtení a vyhodnocení se bezpodmínečně vyžaduje seriózní přístup. Nápisy se stávají také fyzickou součástí nositele, a proto jsou nutně samy o sobě objektem památkové péče a ochrany. S tímto faktem je spojena i problematika konzervačních, restaurátorských a dalších zásahů.¹⁴

1.3 Pojem epigrafika a jeho historie

Jedná se o vědu zabývající se primárně zpřístupňováním a interpretací nápisů. Hlavní těžkostí epigrafiky je určit její přesnou vědeckou definici, protože dodnes nelze mluvit o jejím jednotném výkladu. Z přímého zájmu epigrafiky bývají oddělovány nápisy reprodukovatelné (např. kachle) a nápisy na artefaktech. Těmto nápisům se věnují specializované disciplíny (např. numismatika, sfragistika). Epigrafika je samostatná historická disciplína, sleduje fenomén nápisu ve všech významných kulturněhistorických souvislostech. Je řazena mezi pomocné vědy historické, někdy také jako pomocná věda dějin umění. Dělení epigrafiky je možné provádět podle kulturních okruhů, prezentovaných nejvíce písmem (epigrafika latinská, řecká, hebrejská atd.), a také podle chronologického vymezení (v rámci latinské epigrafiky – antická, takzvaná křesťanská, středověká, novověká). Dělení není zcela logicky vyplývající, ale je ovlivněno pragmatismem a kulturněhistorickým kontextem. Předmětem našeho výkladu je epigrafika latinská v českých zemích a konkrétně epigrafika města Tábor. Nápisy jiných kulturních okruhů (hebrejské památky), musíme přenechat jiným specializovaným disciplínám.¹⁵

¹⁴ Srov. ROHÁČEK, Jiří. Epigrafika v památkové péči. 1. vyd. Praha: Národní památkový ústav, ústřední pracoviště, 2007, s. 6. Odborné a metodické publikace, sv. 34. ISBN 9788087104118.

¹⁵ Tamtéž. s. 9.

1.4 Kategorizace nápisů

Kategorizace nápisů není dosud úspěšně zavedena v obecně přijímaném smyslu. V dnešní době klasifikace někdy míchají různá kritéria dělení, nejčastěji podle nositelů nápisů (stavby, zvony ad.) s kritérii technickými (nápis na malbách) a funkčními (nápis náhrobní). Podle Roháčka je i přes určité těžkosti nejlepší a nejpoužívanější dělení nebo třídění nápisů, které zhotovil I. Hlaváček.¹⁶

Dle něj dělíme nápisy tímto způsobem:

A) Z hlediska způsobu (techniky) zhotovení:

1. tesáním či řezáním
2. rytím
3. odléváním
4. malováním
5. vnášením do omítek
6. skládáním do mozaik
7. psáním či škrábáním na zdech
8. tkaním či vyšíváním¹⁷

B) Z hlediska materiálu:

1. kámen
2. dřevo
3. textil
4. kov
5. omítky a zdi
6. opracovaná hlína
7. sklo
8. kůže a další¹⁸

¹⁶ Srov. ROHÁČEK, Jiří. Epigrafika v památkové péči. 1. vyd. Praha: Národní památkový ústav, ústřední pracoviště, 2007, s. 10. Odborné a metodické publikace, sv. 34. ISBN 9788087104118.

¹⁷ Tamtéž.

¹⁸ Tamtéž.

C) Z hlediska hlavního umístění:

1. stavby, uvnitř i vně – a) samostatně
b) jako doprovod pevně upevněných uměleckých děl
(náhrobníky ad.)
2. zvony
3. terén (hraniční kameny, kamenné kříže)
4. mobiliář
5. výrobky uměleckých řemesel (i sériová výroba)
6. textový doprovod samostatných uměleckých děl
7. nápisy spíše čistě literárního charakteru (reálně epigraficky neprovedené)¹⁹

D) Z hlediska obsahu:

1. literární
2. historické
 - a) s datací
 - b) bez časových údajů (datace)
3. právnícké
4. doprovodné, tedy slovní doprovod uměleckého či uměleckořemeslného díla, pokud není vázáno na konkrétní osobu.²⁰

Pro úplnost uvádím vysvětlení, ve kterých situacích používám hranaté závorky s tečkami nebo s písmeny.

[...] – V hranaté závorce jsou označena nečitelná nebo chybějící písmena, místo chybějících písmen budou doplněny tečky, počet teček v hranaté závorce je přímo úměrný počtu chybějících písmen.

[abc] – Písmena v hranaté závorce jsou doplněním nečitelných písmenek podle kontextu.

¹⁹ Srov. ROHÁČEK, Jiří. Epigrafika v památkové péči. 1. vyd. Praha: Národní památkový ústav, ústřední pracoviště, 2007, s. 10,11. Odborné a metodické publikace, sv. 34. ISBN 9788087104118.

²⁰ Tamtéž. s. 11.

3. Zpracované latinské nápisy

1.5 Nádraží ČD Tábor, podchod

Místo: Nádraží ČD Tábor, 2. nástupiště, jižní část

GPS Souřadnice: 49° 24' 50" s. š., 14° 40' 36" v. d.

Vytvořeno (rok): 2009

Autor: Neznámý. S dotazem na autorství jsem se obrátil na ČD a.s., a to konkrétně na oddělení, které mělo k přestavbě vlakového nádraží podklady, nikdo mi však neodpověděl. Ptal jsem se také na informacích na vlakovém nádraží v Táboře, ale odpovědi jsem se též nedočkal.

Původní nápis a jeho rozvržení:

PLAUDITE
CIVES
ACTA EST
FABULA!

Můj latinský přepis: Plaudite cives, acta est fabula!

Český překlad: Tleskejte občané, hra skončila!

Kategorizace typu nápisu: A4, B5, C1a, D4

Moje interpretace textu:

První část věty (tleskejte občané) byla obvyklá u zakončení Plautových (například Komédie o hrnci nebo Vychloubačný voják)²¹ nebo Terentiových komedií (například Tchýně)²², jejich hrami se inspirovali i W. Shakespeare (např. Zkrocení zlé ženy) a Molière (např. Lakomec). Druhá část věty (hra skončila) oznamovala konec představení (tzv. exodus) v antických divadlech.²³

Tento text byl použit alegoricky na konci modernizace vlakového nádraží a tratě v Táboře a zdůrazňuje konec tohoto díla, v tomto případě modernizace. Vybízí občany, aby se radovali z konce modernizace. Opravy byly během jejího průběhu poměrně dramatické, ale nakonec se vše zvládlo a skončilo dobře, s humorem (komedie).

²¹ Srov. Titus Maccius Plautus. [Http://www.spisovatele.cz/titus-maccius-plautus](http://www.spisovatele.cz/titus-maccius-plautus) [online]. Tiscali media a.s., 2000, 2.11. 2009 [cit. 2014-03-08]. Dostupné z: <http://www.spisovatele.cz/titus-maccius-plautus>

²² Srov. Titus Maccius Plautus. JIHOČESKÁ UNIVERZITA. *EAMOS: výukový systém* [online]. 2002, 2014 [cit. 2014-03-08]. Dostupné z: http://eamos.pf.jcu.cz/amos/kat_his/modules/low/kurz_text.php?id_kap=9&kod_kurzu=kat_his_585

²³ Srov. Podrobný přehled a rozbor latiny v Asterixovi. [Http://asterix.comics.cz/latinici.htm](http://asterix.comics.cz/latinici.htm) [online]. 2000, 2.11. 2009 [cit. 2014-03-08]. Dostupné z: <http://asterix.comics.cz/latinici.htm>

Základní popis a historie místa

Toto nádraží je největším a nejvýznamnějším nádražím v okrese Tábor. Leží jihovýchodně od historického centra Tábora. Nádraží bylo zprovozněno r. 1871 jako součást Dráhy císaře Františka Josefa do Veselí nad Lužnicí, která byla r. 1874 prodloužena do Č. Budějovic. Roku 1903 zde byla postavena první elektrifikovaná trať v ČR. Nádraží bylo roku 2009 kompletně zrenovováno a přestavěno.²⁴

Dne 15. září 2009 byla dokončena dva roky trvající rekonstrukce dvanácti kilometrů dlouhého úseku Tábor – Doubí. Na trati byla zavedena druhá kolej a zabezpečovací zařízení bylo zmodernizováno. Celá stanice byla zrekonstruována, na nástupištích přibyly výtahy, žluté výstražné pásy a digitální tabule odjezdů na jednotlivých nástupištích. Proběhla rekonstrukce nádražní budovy a vznikl podchod na jednotlivá nástupiště s propojením nádražní budovy a ulice Vodňanského. Vznikla také nová zastávka Tábor-Čápův Dvůr.²⁵

1.6 Dům č. 13, Žižkovo náměstí

Místo: Dům č. 13, Žižkovo náměstí

GPS Souřadnice: 49°24'50033"s. š., 14°39'32493"v. d.

Vytvořeno (rok, stol.): 1703

Autor: Jiří Pauš

Původní nápis a jeho rozvržení:

ÆDIBVS HISCE PROCVL FVR IGNIS ET AVIDVS ABSIT,

ATOVE^a SALVS BONITASOVE^b DEI BENEDICTIOQVE ADSIT!

Můj latinský přepis: Aedibus hisce procul fur ignis et avidus absit, atove^a salus bonitasove^b dei benedictioque adsit!

^a má být **atque**

^b má být **bonitasque**

Český překlad: Od domu toho buď vzdálen zloděj, oheň, závistivec a buď při něm blaho, štěstí a Boží požehnání!

Kategorizace typu nápisu: A5, B5, C1a, D1

²⁴ Srov. Nádraží Tábor. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): WikimediaFoundation, 2001- [cit. 2014-03-08]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/N%C3%A1dra%C5%BE%C3%AD_T%C3%A1bor

Moje interpretace: Význam nápisu je zřejmě spojen s historií domu, během staletí byl dům několikrát spálen, vykraden nebo hodně poničen, a to hlavně v dobách husitských.²⁶ Nápis měl ochraňovat dům v přítomnosti i budoucnosti, aby zde byl co nejdéle neporušen, nevykraden, nespálen nebo nezbourán. Tento nápis přeje domu štěstí a Boží požehnání do budoucna.

Základní popis a historie místa

Původním číslem tohoto domu bylo 77, v Josefinské²⁷ ulici to bylo číslo 14. Dům v dnešní době obsahuje dva staré domy, spojené v jeden. V dnešní podobě tak obsahuje dva staré domy. Menší z nich stál mezi rohovým domem a domem Thirovským (č. 152) v Provaznické ulici. Nejdříve se zmíním o domu větším. V 16. století zde sídlila rodina Veverkových, která po sobě nezanechala mnoho písemných zmínek. Dům se dědil z otce na syna, známe tak Jana a Václava Veverku. Jan Veverka měl roku 1551 spor o cestu kolem Jordána. Po Václavu Veverkovi zdědila dům vdova Dorota a odkázala ho dceři Lidmile a zeti Samuelovi Slováčkovi roku 1613. Ten za obléhání města utekl do Uherské Skalice. Domu se roku 1622 zmocnil Ludvík de Laborda. Roku 1641 prodal Labordův syn Jan dům Dorotě, manželce Lukáše Svobody Načeradského, barvíře pláten za 800 zlatých. Po jeho smrti požádal Václav Pauš, aby mu byl dům Svobody Načeradského prodán, což se po dlouhé anabázi nakonec stalo.²⁸

Roku 1666 Václav Pauš zabil Joachyma Zástěru, ale nebyl potrestán. Po jeho smrti zůstali tři synové Jiří, Antonín a Jan. Dům dostal Jiří, který nechal během svého života dům přestavět a dal mu i jeho nynější podobu - barokní štítý a novou střechu. To se stalo roku 1703. Soused Jan Hess si kvůli změnám a přestavění střech domu Jana Pauše stěžoval, že mu kvůli němu teče voda do oken a do domu. Jan Pauš nechal tedy vystavět žlab, a tím byl problém odstraněn. Paušova dcera Anna si vzala Jana Křištofa Härtla, který přišel o dům kvůli své službě v pivovaru. Roku 1729 tento dům koupil za 800 zlatých Jan Pavel Hitzenhammer, který roku 1733 zemřel. Vdova po J. P. Hitzenhammerovi si vzala Josefa Toniona de Pauli et Solio, syna Františka Toniona, krajského pokladníka. Roku 1737 prodali dům Františkovi Antonínu Votápkovi, synu Jana Petra V. za 700 zlatých. F. A. Votápek byl jejich příbuzný, neboť měl za první

²⁶ Srov. THIER, Josef. Staré domy a rodiny tábořské: Číslo nové 13, staré 77, Josefinské 14. Tábor: Nákladem spořitelny města Tábora, 1920, díl I, s. 116-119.

²⁷ Označení „Josefinské číslo“ je patrně číslování domů za vlády císaře Josefa II. S interpretací tohoto pojmu mi pomohla pí. Jindřiška Vacková z knihovny Husitského muzea v Táboře.

²⁸ Srov. THIER, Josef. Staré domy a rodiny tábořské: Číslo nové 13, staré 77, Josefinské 14. Tábor: Nákladem spořitelny města Tábora, 1920, díl I, s. 117.

manželku sestru Josefa Toniona, Annu. Dům vlastnil dlouho a roku 1760 ho prodal Vojtěchu Suchomelovi za 1000 zlatých, téhož roku F. A. Votápek zemřel ve věku 45 let.²⁹

Roku 1763 Vojtěch Suchomel dal dům svému druhému synovi Josefovi, protože prvního syna Matěje zabezpečil jiným domem. Nový majitel ho prodal už roku 1775 Františkovi Hehnovi, staršímu písaři, za 1025 zlatých, ten ho ale roku 1779 prodal za 1200 zlatých Karlovi Pokornému. Roku 1791 byl tento dům prodán za 1990 zlatých Karlovi Pražákovi, jehož rodina zde bydlela až do roku 1799, kdy byl prodán za 2500 zlatých synovi Karlovi. Karel Pražák ponechal dům po celé generace své rodině, až roku 1866 prodala jeho dcera dům za 8300 zlatých Jindřichovi Reinovi. Tato rodina vlastní dům dosud.³⁰

O druhém, menším domě není mnoho zpráv. Údajně patřil rodině Oubětových, která zde žila v 16. století. Samuel Slováček byl jeho posledním majitelem, a ten připojil dům k domu většímu.³¹

Nápis na barokním domě je umístěn pod barokním štítem nad sochou panny Marie. Dům v současné podobě vznikl asi roku 1703 spojením již zmíněných domů, překlenutím pomocí dvojitého barokního štítu. Z této doby je i rozebíraný nápis.

Roku 1999 byl dům zcela opraven. Při těchto opravách byly zrestaurovány sošky Panny Marie a sv. Jana Nepomuckého. Současný majitel Jiří Stibůrek koupil dům před třinácti lety od jistého pana France, který dům získal v restituci. Pan Stibůrek není z Tábora, tak dům pronajímá.³²

V domě byl proveden v letech 2004 a 2005 kompletní historický a stavební průzkum. Památkově chráněný je z mnoha důvodů, jedním z hlavních je fasáda; dalšími pozoruhodnostmi jsou dvě patra sklepení, klenby, dveře a další. Dům je v současnosti z větší části zrekonstruovaný. Třináctka je nemovitou historickou památkou. V přízemí domu dnes zůstala jen trafika.³³

²⁹ Srov. THIER, Josef. Staré domy a rodiny tábořské: Číslo nové 13, staré 77, Josefínské 14. Tábor: Nákladem spořitelny města Tábora, 1920, díl I, s. 118-119.

³⁰ Tamtéž.

³¹ Tamtéž, s. 119.

³² Srov. PELTÁN, David. Majitel domu čp.13 má dvě nejdražší díry v Táboře. 13.9. 2011. Dostupné z: http://taborsky.denik.cz/zpravy_region/majitel-domu-cp-ma-dve-nejdrazsi-diry-v-tabore.html

³³ Tamtéž.

1.7 Klášterní kostel Narození Panny Marie

Místo: Klášterní kostel Narození Panny Marie, náměstí Mikoláše z Husy

GPS Souřadnice: 49° 24'49 695"s. š., 14° 39'21.285"v. d.

Vytvořeno (rok, stol.): 1662

Autor: Antonio de Alferi

Původní nápis a jeho rozvržení:

SANCTA VIRG[.] VIRGINUM ORA PRO NO[...]

Můj latinský přepis: Sancta virg[o] virginum ora pro no[bis].

Český překlad: Svatá panno panen, oroduj za nás.

Kategorizace typu nápisu: A1, B1, C1, D4

Moje interpretace:

Tento nápis je umístěn na klášterním kostele nad vchodovými dveřmi. Jedná se o klášter Augustiniánů, pro které je tento text typickou součástí jejich modlitby, konkrétně Litanie k Panně Marii, Matce Dobré Rady.³⁴

Základní popis a historie místa

Klášterní kostel Narození Panny Marie vybudoval roku 1662 Antonio de Alfieri v barokním stylu. Bohatě vystavěné průčelí ve stylu klasického baroka je osázeno sochami sv. Augustina a jeho matky sv. Moniky. Barokní zařízení interiérů je vyrobené v místní řezbářské dílně, ale až na výjimky se nedochovalo.³⁵

Klášterní kostel se nalézá uprostřed západní strany náměstí. Nejprve patřil augustiniánskému řádu, který sem byl přivolán na popud císařského rychtáře Martina Zbudovského. S podporou okolní šlechty a občanů si augustiniáni postavili nejprve klášter a potom kostel Narození Panny Marie. Řád augustiniánů měl velký majetek, jeho součástí byla také klášterní lékárna. Dostatek hovězího dobytka a jeho prodej jim zajišťoval dlouhou dobu dostatek peněz pro obživu. Po dlouhých sporech s šlechtou jim byl prodej dobytka zakázán. Ujali se zde organizace vyššího vzdělávání. Je dochováno, že roku 1696 zde mnich Tomáš vyučoval s velkými úspěchy mládež. Roku 1750 měšťané Jan Votápek z Ritterswaldu a Václav Grasl přišli s prosbou, aby učili na

³⁴ Srov. Litanie k Panně Marii: Matka Dobré Rady. *Wwww.augustiáni.cz* [online]. 2005, 2014 [cit. 2014-03-08]. Dostupné z: <http://www.augustiniani.cz/es/node/537>

³⁵ Srov. CIKHART, Roman. Popis Tábořska. Tábor: Okresní rada osvětová, 1947, s. 11.

latinských školách, které se měly budovat. Vybudování škol se však nezdařilo. Těchto pokusů o výstavbu školy nebo školského zařízení bylo ještě několik.³⁶

K památkám se obyvatelé kláštera vždy chovali šetrně a zachovali mnoho vzácných staročeských knih, například duchovní román *Solfernus* vydaný Sixtem z Ottersdorfu, dílo *Diadochus* od Bartoloměje Paprockého, *Bibli Melantrišskou*, nebo *Kalendář Šimona Partlice ze Špicperka*. Po ustanovení Josefa II. císařem nebyl klášter zrušen, ale nesměl přijímat nové členy a živořil až do roku 1816, kdy z dvou posledních členů řádu jeden zemřel a druhý odešel do jiného augustiniánského kláštera. Kostel má sedm oltářů. Pod kostelem se nachází v podzemí krypta se čtyřmi sklepeními, ve kterých až do doby císařovny Marie Terezie bylo pochováno přes 200 zesnulých šlechticů.³⁷

Samotný klášter na počátku 19. století postupně ukončil svou činnost a jeho budova byla přeměněna na věznici. Dnes zde sídlí pracoviště tábořského husitského muzea.³⁸

1.8 Poutní místo Klokoty³⁹

Místo: Růžencová kaple, nápis 1

GPS Souřadnice: 49° 24'53 201" s. š., 14° 38'44 134" v. d.

Vytvořeno (rok, stol.): 1722

Autor: konkrétní autor nápisu není znám

Původní nápis a jeho rozvržení:

EST ILLAESA FIDES, QVAM SPONDES VIRGO FIDELIS

TE QVONDAM FIDA, FIDO, VIDERE FIDE

DVM LABYRINTHO HVIVS MVNDI, FVLGORE DIEI

EX TRAHAR ET MORIENS NVLLA PERICLA FERAM.

Můj latinský přepis: Est illaesa fides, quam spondes virgo fidelis te quondam fida, fido, videre fide dum labyrintho huius mundi, fulgore diei extrahar et moriens nulla pericla feram.

Český překlad: Je neporušena víra, kterou se zaslubuješ, věrná panno, tebe, která projevila věrnost, věřím, že vírou uvidím.

³⁶ Srov. ZENKL, F. D. Průvodce Tábořem a jeho okolím: Klášterní kostel. 1903, s. 34-36.

³⁷ Tamtéž.

³⁸ Srov. CIKHART, Roman. Popis Tábořska. Tábor: Okresní rada osvětová, 1947, s. 10.

³⁹ Všechny nápisy v Klokotské farnosti jsou velice specifické a obtížné na překlad. S překladem, rekonstrukcí a interpretací mi pomáhal administrátor klokotské farnosti p. Pavel Zahradníček. Th.D.

Kategorizace typu nápisu: A5, B5, C1b, D4

Moje interpretace:

V tomto nápisu je vra světlem na cestě labyrintem (labyrint je zde myšlen jako urit svod člověka na scestí, hřích apod.) světa. Víra je také symbolem pomoci a ochrany Boží při vytren z labyrintu světa a také ochranou před nebezpečím při umírání. V téměř slovn hrtce se tu propletj významy „vern“ (fidus, fidelis), „důvěřovat“ (fido) a „víra“ (fides).

Základní popis a historie msta

Viz nze (Ruencov kaple, nápis 2)

Msto: Ruencov kaple, nápis 2

GPS Souřadnice: 49 24'53 201" s. ., 14 38'44 134" v. d.

Vytvořeno (rok, stol.): 1722

Autor: Jakub Husnk

Původní nápis a jeho rozvržení:

SPERA PECCATOR SPES

EXSTAT VIRGO MARIA

ASTAT QUIPPE DEO VERA

PATRONA REO

Mj latinsk přepis: Spera peccator spes exstat virgo maria astat quippe deo vera patrona reo.

esk překlad: Hrnku doufej, naděje je zjevna, neboť panna Maria po boku Božím je skutečnou prmluvkyn viníka.

Kategorizace typu nápisu:A5, B5, C1b, D4

Moje interpretace: Nápis obsahuje chronogram CCXVIMIVIDV. Text utěšuje hrnka a udržuje v něm naději, jelikož Panna Maria stojící po boku Božím je skutenm zastáncem viníka, v tomto prpad myšleno hrnka.

Panna Maria je patronka ketan, hostinských, kuchařů, koenk, hrnr, lodníků, pernkr, dle chrání proti bourm a bleskům a pomáhá v každé nouzi.⁴⁰

⁴⁰ Srov. SCHAUBER, Vera; SCHINDLER, Hanns Michael. Rok se svatými. 2. vyd. Kostelní Vydří : Karmelitánské nakladatelství, 1997. str. 467. ISBN 80-7192-304-4.

Stručný popis a historie místa

Kaple byla postavena roku 1722 na náklady místního poštmistra Tomáše Tobiáše, a to v době, kdy se zvyšoval zájem o modlitby růžence. Kaple je sedmiboká, je uzavřená osmibokou klenbou a střechou, na které je věžička s lucernou. V každé výseči jsou tři ozdobné rámy s osmi jmény Panny Marie z loretánských litanií: (Panna mocná, Útočiště hříšníků, Panna věrná, Matka přemilá, Věž Davidova, Brána nebeská, Věž ze slonové kosti, Matka božské milosti). Každé metaforické pojmenování je doprovázeno alegorickým obrazem a latinským textem. Na oltáři je obraz Panny Marie Růžencové se světcí Dominikem, Augustinem, Anežkou Římskou a Monikou. Na štukově vyzdobeném stropu najdeme obrazy z loretánských litanií, v nichž je Panna Marie různě metaforicky pojmenovávána. (Litane neboli prosebná modlitba může být stejně jako ostatní modlitby zaměřena ke svatým - Panně Marii a jiným přímělnicím). Modlitba růžence, stejně jako modlitba loretánských litanií, byla na počátku 18. století velmi populární. Věřící zakládali tzv. růžencová bratrstva, která měla modlitbu růžence ještě více podporovat. Jestli existovalo při kostele Nanebevzetí Panny Marie nějaké společenství nebo dokonce bratrstvo růžencové Panny Marie, zatím nevíme. Mariánské bratrstvo existovalo při děkanském kostele v Táboře. U stěny kaple se nachází zasklená dřevěná schránka s ležící sochou sv. Rosalie. Tato světice byla uznávána především jako ochránkyně proti nakažlivým nemocem. V roce 2011 zde byl zavěšen poslední z klokotských zvonů, věnovaný obětem koncentračních táborů.⁴¹ Vchod do kaple je v současné době zamřížován a uzamčen, lze do ní jen nahlédnout.

⁴¹ Srov. OURODOVÁ-HRONKOVÁ, Ludmila. *Klokoty: poutní místo*. Vyd. 1. Klokoty: Římskokatolická farnost Tábor-Klokoty, 2013, 68,69. ISBN 9788026039914.

Místo: Kaple sv. Anny, nápis 1

GPS Souřadnice: 49° 24'52 756" s. š. , 14° 38'44 244" v. d.

Vytvořeno (rok, stol.): 1730

Autor: konkrétní autor nápisu není znám

Původní nápis a jeho rozvržení:

VT GENERATA DECVS DAT

LACTEA GEMVLA CONCHAE

NON SECVS EXORNAT CAN:

:DDA VIRGO GENV

Můj latinský přepis: Ut generata decus dat lactea gem[m]ula conchae non secus exornat cand[i]da virgo genu.

Český překlad: Tak jako zrozená bělavá perlička dává ozdobu lastuře, tak nejinak zdobí bělostná panna lid.

Kategorizace typu nápisu: A5, B5, C1b, D4

Moje interpretace: Jedná se o přirovnání lastury a její perly k Panně Marii a lidu. Stejně jako lasturu zdobí perla, kterou sama rodí, tak Panna Maria je zářivým klenotem okrašlující svůj lid, z nějž vzešla. Panna Maria je zde jako vzor dokonalého člověka nebo dokonalé matky lidstva.

Základní popis a historie místa

Kapli nechali vystavět v roce 1730 na své náklady manželé Hrbkovi z Tábora. Nástěnné malby uvnitř kaple zobrazují dobu těsně před vykoupením lidstva. Na oltářním obraze je zobrazena zasvěcena svatá Anna se svatým Jáchymem, což byli rodiče Panny Marie. Setkáváme se s neobvyklým typem zobrazení obou rodičů pohromadě, častější zobrazení ukazuje pouze samotnou svatou Annu. Zde je klečící Anna zobrazena jako „milostná, laskavá“. Svatá Anna bývá vnímána jako patronka matek, vdov a manželství, sv. Jáchym jako patron manželských párů i truhlářů. Oba jsou vzory prarodičů. Kapli sv. Anny zdobí dále obraz Anděla Strážce, P. Marie Immaculaty a obraz Panny Marie od profesora Jakuba Husníka (1837-1916).⁴² Vchod do kaple je v současné době stejně jako u Růžencové zamřížován a uzamčen, lze do ní jen nahlédnout.

⁴² Srov. OURODOVÁ-HRONKOVÁ, Ludmila. *Klokoty: poutní místo*. Vyd. 1. Klokoty: Římskokatolická farnost Tábor-Klokoty, 2013, 66,67. ISBN 9788026039914.

Místo: Mariánský vchod

GPS Souřadnice: 49°24'52997"s. š., 14° 38'44595"v. d.

Vytvořeno (rok, stol.): 1730

Autor: konkrétní autor nápisu není znám

Původní nápis a jeho rozvržení:

DOM[...] [.....] DECOREM DOMUS [...] ET LOCUM H[.....] GLORIA[.]
TU[.] XXV. VIII.

Můj latinský přepis: Dom[ine] [dilexi] decorem domus [tuae] et locum h[abitations]
gloria[e] tu[ae]. 25. 8.

Český překlad: Pane, miloval jsem krásu tvého domu a místo pobývání tvé slávy. 25.
8.

Kategorizace typu nápisu: A2, B1, C1a, D1

Moje interpretace: Tento nápis je silně poškozený a neúplný. Je vysoko nad zemí, tudíž ho nelze prozkoumat z větší blízkosti. Jedná se o biblický citát z knihy Žalmů, 25. 8. je tedy číslo, konkrétně číslo kapitoly (25) a číslo verše (8).

V tomto kontextu se jedná o součást mše svaté podle Dominikánského obřadu, tento nápis je součástí stupňovité modlitby, zvané Lavabo, podle které jsem provedl rekonstrukci tohoto nápisu.⁴³ Tento vchod byl věnovaný Panně Marii, jelikož byla patronkou křesťanů a pomáhala v každé nouzi všem lidem bez rozdílu. Kult Panny Marie se po staletí stále vyvíjel. Na počátku bylo uctívání Matky Boží úzce spojeno s uctíváním Krista. Od 4. století se však vynořují první stopy mariánských slavností, od té doby se na východě i na západě slaví aspoň čtyři velké Mariánské svátky. Už ve 4. století bylo více Mariánských kostelů (například kostel Panny Marie Větší v Římě). Kolem roku 350 složil církevní učitel Efrém Syrský první hymny na Matku Boží Marii. V 9. století se pokoušeli obrazoborci zničit mariánské obrazy, nemohli se však dotknout ústy Matky Boží. Od 9. století je také zvykem zasvěcovat Panně Marii sobotní mše, konané na její poctu. Po začátku růžencové tradice ve 12. století se přibližně ve 14. století vyvinula poutní mariánská místa (například Loreto v Itálii).⁴⁴

⁴³ Srov. ČESKÁ DOMINIKÁNSKÁ PROVINCE. *Mše sv podle dominikánského obřadu: Lavabo* [online]. Znojmo, 2008 [cit. 2014-03-18]. Dostupné z: <http://op.cz/?a=2421%E2%80%8E>

⁴⁴ Srov. SCHAUBER, Vera; SCHINDLER, Hanns Michael. Rok se svatými. 2. vyd. Kostelní Vydří : Karmelitánské nakladatelství, 1997. str. 468-469. ISBN 80-7192-304-4.

Stručný popis a historie místa:

Direktně o Mariánském vstupu se nedochovaly žádné faktické a ověřené dokumenty a zdroje. Pravděpodobně souvisí jeho historie s výstavbou kaple svaté Anny.

Místo: Kostel Nanebevzetí Panny Marie, nápis 1

GPS Souřadnice: 49° 24'52 017"s. š., 14° 38'42.059" v. d.

Vytvořeno (rok, stol.): 1701

Autor: konkrétní autor nápisu není znám

Původní nápis a jeho rozvržení:

MARTYR IGNE URAM.

MARTYR ERAS LVGENS

DOCEAT NOS GOLGOTHA TESTIS

HINC POENA DIGNOS

VRIS AMORE SACRO

Můj latinský přepis: Martyr igne uram.

Martyr eras lugens doceat nos Golgotha testis hinc poena dignos uris amore sacro.

Český překlad: Byl jsi nařikající mučedník.

Ať nás Golgota, jež je svědkem, učí, proto nás, kteří jsme hodni trestu, spaluješ posvátnou láskou.

Kategorizace typu nápisu: A5, B5, C1b, D4

Moje interpretace: Tento nápis pojednává o mučedníkovi jménem sv. Vavřinec. Golgota je jeho svědkem, že byl opravdu mučedníkem. Sv. Vavřinec působil jako úředník charity v Římě. Spaloval láskou svatou (pravdou) ty, kteří si zasloužili trest. Sv. Vavřinec byl Španěl, přijatý Sixtem II. do sedmi římských jáhnů, měl kromě jiných služeb za úkol pečovat o chudé, nemocné a byl správcem církevního jmění. Při krutém pronásledování rozdál všechny peníze církve chudým a prostým lidem.⁴⁵

Základní popis a historie místa

Viz níže (Kostel Nanebevzetí panny Marie, nápis 2)

⁴⁵ Srov. Sv. Vavřinec: Životopis. [online]. [cit. 2014-06-22]. Dostupné z: <http://catholica.cz/?id=3652>

Místo: Kostel Nanebevzetí Panny Marie, nápis 2

GPS Souřadnice: 49° 24'52 017"s. š., 14° 38'42.059" v. d.

Vytvořeno (rok, stol.): 1701

Autor: konkrétní autor nápisu není znám

Původní nápis a jeho rozvržení:

VIRGA REGNI MVNI

PLECTAS LAEDENTES

O REGNI VIRGA MARIA

MVNI NE POSSIT

DIRA NOCERE COHORS

Můj latinský přepis: Virga regni muni.

Plectas laedentes o regni virga maria muni ne possit dira nocere cohors.

Český překlad: Hůl království ochraňuj.

Ztrestej (nebo bij) ty, kteří škodí, ó Maria výhonku království ochraňuj, aby děsivý vojenský zástup nemohl škodit.

Kategorizace typu nápisu: A5, B5, C1b, D4

Moje interpretace:

V tomto nápisu je Marie ochránkyní království proti těm, kteří škodí, tj. proti děsivým zástupům vojenských jednotek. Děsivý zástup je zde myšlen jako mocnost(i) zla. Maria je zde připodobněna výhonku. Výhonek je něco, co začíná vyrůstat, symbol začátku nebo naděje. Jedná se o slovní hříčku, o záměnu obvyklého „virgo maria“ (panna maria) a „virga maria“ (prut, výhonek či hůl Maria).

Základní popis a historie místa

Tento kostel je duchovním centrem celého poutního areálu Klokoty. Na tomto kostele je nad vchodem obraz Panny Marie Klokotské. Nad římsou uprostřed průčelí je vyznačen rok výstavby 1701. O podobě původního gotického kostelíka nejsou žádné relevantní zprávy. Kostel byl přestavěn na začátku 18. století, měl půdorys dvojramenného kříže. Z archivních dokladů vyplývá, že stavbu řídil stavitel z nedalekých Ratibořských hor. Strop nad hlavním oltářem je zdobený obrazy znázorňujícími Narození Páně, Útěk do Egypta, Svatbu v Káně a další výjevy z biblických událostí. V nápisech pod obrazy je ukrytý chronogram uvádějící vznik stavitelského díla (1707 a 1708). Z presbytáře je možný vstup do bočních kaplí, které

jsou dnes využívány jako zákristie; oratoře nad nimi věnovali v roce 1708-1709 Hodějovští z Hodějova a Bechyňové z Lažan.⁴⁶

Kněžiště a hlavní chrámová loď jsou odděleny obloukem zdobeným sochou piety, nad kterou je erb patrona chrámu a města Tábora. Boční oltáře svaté Barbory a Doroty vedle oblouku byly zřízeny díky rodině Deymů ze Střítěže. Rod Lobkowizů se zasloužil o velkou boční kapli svatého Josefa, jižní boční kaple sv. Václava vznikla nákladem Schwarzenbergů. Oltář v této kapli byl na počátku 20. století doplněn sochami svatého Cyrila a Metoděje, sv. Anežky a sv. Ludmily. Strop je vyzdobený obrazy z roku 1892, znázorňující Zvěstování, Nanebevzetí a Navštívení Panny Marie. Vyvýšený prostor pro varhany, kazatelna i chrámové lavice pocházejí z roku 1720. V přední části kostela je velký náhrobní kámen, který uzavírá kryptu zbudovanou roku 1746 pro ostatky místních kněží.⁴⁷

Okolo kostela jsou zastřešené, dovnitř otevřené chodby, kterým se říká ambity, chodby jsou zakončeny v rozích osmibokými kaplemi, ty jsou zakončené, stejně jako na kostele kopulemi. V celém areálu je celkem deset věží. Jsou zde čtyři ambitové kaple, které jsou zasvěcené sv. Vavřinci, sv. Anně, sv. Vojtěchu a Panně Marii Růžencové.

Z doby budování tohoto poutního místa pochází také velké lunetové obrazy vystavené v západním ambitu. V jejich středu se nacházejí výjevy z života Kristova, v levé části jsou výjevy ze Starého Zákona. Na pravé straně jsou vyobrazeny události ze života Jana Nepomuckého. Janu Nepomuckému je zde věnována i výklenková kaplička. Na této straně kláštera je přímý vstup na hřbitov. Kaple i ambity nabízejí poutníkům odpočinek, stín a výhled na růžovou zahradu. V jižní části ambitů byla v roce 1743 postavena rezidence, která je od té doby sídlem duchovních správců.⁴⁸

⁴⁶ Srov. OURODOVÁ-HRONKOVÁ, Ludmila. *Klokoty: poutní místo*. Vyd. 1. Klokoty: Římskokatolická farnost Tábor-Klokoty, 2013, str. 25. ISBN 9788026039914.

⁴⁷ Tamtéž.

⁴⁸ Srov. Tábor - Klokoty: Římskokatolická farnost, poutní místo. *Historie poutního místa: Klášterní komplex* [online]. [cit. 2014-07-01]. Dostupné z: <http://www.klokoty.cz/index.php/historie-poutniho-mista>

Místo: Klokotský zvon**GPS Souřadnice:** 49° 24'52 214"s. š., 14° 38'42803"v. d.**Nápis vytvořen (rok, stol.):** 1508**Autor:** konkrétní autor nápisu není znám**Původní nápis a jeho rozvržení:**

ANNO M CCCCC OCTAVO

PER MAGISTRUM BARTHOLOMEUM ILLA CAMPANA

Můj latinský přepis: Anno m Ccccc octavo per magistrum Bartholomeum illa campana.**Český překlad:** Roku 1508 tento zvon skrze mistra Bartoloměje.**Kategorizace typu nápisu:** A3, B4, C2, D2a**Moje interpretace:** Tento zvon je nejstarším klokotským zvonem. Podle tradice byl nalezen ve spáleništi původního chrámu.⁴⁹ Zvon byl ulitý mistrem Bartolomějem, což bylo jméno zvonáře, nikoli apoštola. O zvonaři Bartolomějovi nejsou žádné další zmínky. Pro zajímavost níže přiblížím postavu apoštola sv. Bartoloměje.

Svatý Bartoloměj byl jedním z dvanácti Ježíšových apoštolů. V seznamech dvanácti apoštolů bývá Bartoloměj vždy jmenován před Matoušem, přičemž jméno toho, který jej předchází, se mění a bývá jím buď Filip (srov. Mt 10,3; Mk 3,18; Lk 6,14), anebo Tomáš (srov. Sk 1,13). Jméno Bartoloměj je určitě rodové, protože jeho podoba výslovně odkazuje na jméno otce. Jedná se totiž o jméno s kořenem pravděpodobně aramejským, bar Talmay (bar Tolomaj), což znamená syn Talmajův. Jeho otec Talmaj byl ze vznešeného rodu. Bartoloměj tedy vyrůstal v kultivovaném prostředí a získal zde vzdělání. Podle jména Talmaj, které souvisí s hebrejským slovem *telem*, což znamená "brázda", je možno říci, že jeho otec byl oráčem. Jméno Bartoloměj bývá tradičně ztotožňováno se jménem Nathanael, což znamená „Bůh dal“. Toto ztotožnění obou postav je pravděpodobně motivováno skutečností, že Nathanael ve scéně o povolání, podle Janova evangelia, stojí vedle Filipa, to znamená na místě, které v seznamech apoštolů v ostatních evangeliích patří právě Bartolomějovi. Církev římskokatolická až ve 12. století uznala, že se jedná o jednu osobu.⁵⁰

⁴⁹ Srov. OURODOVÁ-HRONKOVÁ, Ludmila. *Klokoty: poutní místo*. Vyd. 1. Klokoty: Římskokatolická farnost Tábor-Klokoty, 2013, str. 60. ISBN 9788026039914.

⁵⁰ Srov. HEYDUK, Josef. *Svatí církevního roku*. Praha: Vyšehrad, 2001. str. 129. ISBN 80-7021-385-X.

Všechny klokotské věžičky (je jich deset) mají svůj zvon. Hlas každého zvonu je součástí zvonkohry, tomu tak ale vždy nebylo, jelikož si zvony prošly nepříliš příznivou historií. Mnohé staré zvony byly zkonfiskované během 1. a 2. světové války.⁵¹

Základní popis a historie místa

Viz výše (kostel Nanebevzetí Panny Marie, nápis 2)

Místo: Krypta, kostel Nanebevzetí Panny Marie, Klokoty

GPS Souřadnice: 49° 24'52 214"s. š., 14° 38'42803"v. d.

Nápis vytvořen (rok, stol.): 1746

Autor: P. Klášterský

Původní nápis a jeho rozvržení:

IN.HAC.CRYPTA. [...].ROSA

MARIA[...].PROTECTIONIS

E.VIVIS.OBITA.CORPORA.IN

SANCTA.PACE.RE[....]

SCVNT.AB.AVGVSTO

1746

Můj latinský přepis: In hac crypta [sub] rosa maria[nae] protectionis e vivis obita corpora in sancta pace re[quie]scunt ab augusto 1746.

Český překlad: V této hrobce pod růží mariánské ochrany odpočívají těla mrtvých v svatém pokoji od srpna 1746.

Kategorizace typu nápisu: A2, B1, C1b, D2a

Moje interpretace:

Tento nápis měl vyjádřit úctu zesnulým kněžím, kteří zde působili, a též i umírali. Hrobka byla umístěna pod mariánskou růží záměrně. Mariánská růže byla totiž symbolem ochrany a bezpečí.

Základní popis a historie místa

V roce 1746 nechal táborský děkan P. Klášterský vybudovat pod kostelem rozsáhlou zaklenutou kryptu, která byla určena pro zesulé kněží. Vchod do hrobky uprostřed kostela je ukryt pod náhrobním kamenem. V roce 2000 proběhl šetrný průzkum krypty. Při průzkumu bylo zjištěno, že hrobka o půdorysu 4,60 x 3,73m je

⁵¹ Srov. OURODOVÁ-HRONKOVÁ, Ludmila. *Klokoty: poutní místo*. Vyd. 1. Klokoty: Římskokatolická farnost Tábor-Klokoty, 2013, str. 60. ISBN 9788026039914.

zaklenuta křížovou klenbou a není zatopena spodní vodou. Uvnitř se nachází velké množství dřevěných rakví s malovanými a vyřezávanými detaily, datace ukazují na pohřbívání v průběhu 18. století. V kryptě byly uloženy ostatky klokotských kněží a donátorů kostela nebo jejich rodinných příslušníků, kteří si přáli být po smrti v blízkosti Panny Marie Klokotské. V klokotské kronice jsou zaznamenány latinské přepisy nápisů na rakvích.⁵²

1.9 Městská radnice

Místo: Městská radnice, Žižkovo náměstí, II. místnost vedle paláce za kamenným portálkem⁵³

GPS Souřadnice: 49°24'51555"s. š., 14° 39'28667"v. d.

Nápis vytvořen (rok, stol.): 1. pol. 17.stol

Autor: konkrétní autor nápisu není znám

Původní nápis a jeho rozvržení:

LIN[.]A QU[.]KADES

Můj latinský přepis: Lin[gu]a qu[a] kades.

Český překlad: Jazyk, kterým zahyneš.

Kategorizace typu nápisu: A2, B1, C1a, D1

Moje interpretace: Pro tento nápis jsem vymyslel dvě interpretace. První je zaměřena na jazyk jako „latinský jazyk“ a druhá spíše na jazyk jako „slova“ a jejich význam.

První interpretace: Tento nápis byl napsán zhruba v polovině 17. století, tedy v době novověku, kdy byl ústup latiny znatelný a reagoval tedy na tuto skutečnost. V dobách antiky, starověku a středověku latinu používalo velké množství lidí, a to nejen ze sakrálního nebo vědeckého prostředí, ale i z prostředí profánního. Od počátku 16. století se latina přesouvala spíše do prostředí vědy. V 17. století psali v latině spíše velcí astronomové a fyzikové (například Koperník nebo Galileo Galilei). Latina byla příliš obtížná a sofistická. Chyběly školy a učitelé, kteří by latinu dále vyučovali, proto se latina postupně stala jazykem vědců a teologů.

Druhá interpretace: Je myšlena na toho, kdo používá silná, výhrušná nebo špatná slova. Tento nápis nabádá, abychom volili mírnější výběr slov, a rozmysleli jsme

⁵² Srov. OURODOVÁ-HRONKOVÁ, Ludmila. *Klokoty: poutní místo*. Vyd. 1. Klokoty: Římskokatolická farnost Tábor-Klokoty, 2013, str. 56-57. ISBN 9788026039914.

⁵³ Všechny nápisy z městské radnice na Žižkově náměstí byly získány z: ZAVŘELOVÁ, Marta, Diplomová práce: *Epigrafické památky v interiéru táborské radnice*, Karlova univerzita, Praha, 1984.

si pečlivě, co a kdy říkáme, protože právě slova nám mohou být osudnými. Nebo by se také mohlo jednat o ekvivalent k českému přísloví „*Mluvíti stříbro, mlčeti zlato*“.

Tyto interpretace jsou výhradně z mojí hlavy, tudíž nejsou podloženy opublikovanými informacemi, jejich podkladem jsou znalosti nabyté na Teologické fakultě v Českých Budějovicích. Znalost latiny a její užívání v žádném případě neznamená příčinu smrti člověka.

Základní popis a historie místa

Viz níže (Městská radnice, Žižkovo náměstí, palác stěna 6)

Místo: Městská radnice, Žižkovo náměstí, druhá místnost vedle paláce za kamenným portálkem

Souřadnice: 49°24'51555"s. š., 14° 39'28667"v. d.

Nápis vytvořen (rok, stol.): 1. pol. 17. století

Autor: konkrétní autor nápisu není znám

Původní nápis a jeho rozvržení:

C[.]NTURBAT M[.....]JUDO AMICO

Můj latinský přepis: C[o]nturbat m[ultit]udo amico.

Český překlad: Množství kazí přátelství.

Kategorizace typu nápisu: A2, B1, C1a, D1

Moje interpretace:

Autor nápisu zdůrazňuje snahu nic nepřehánět, a to i v případě přátelství. Člověk by měl všeho užívat přiměřeně, aby nezničil věc, o kterou se mu jedná.

Základní popis a historie místa

Viz níže (Městská radnice, Žižkovo náměstí, palác stěna 6)

Místo: Městská radnice, Žižkovo náměstí, palácová stěna 1

GPS Souřadnice: 49°24'51555"s. š., 14° 39'28667"v. d.

Nápis vytvořen (rok, stol.): 1. pol. 16. stol.

Autor: konkrétní autor nápisu není znám

Původní nápis a jeho rozvržení:

VE[...] POST MULTOS [...] SERENA DIES

Můj latinský přepis: Ve[nit] post multos [una] serena dies.

Český překlad: Po mnoha dnech zlých přichází radostný den.

Kategorizace typu nápisu: A2, B1, C1a, D1

Moje interpretace: Hlavní smysl tohoto nápisu je, že žádné zlo netrvá věčně. Tento výrok patří římskému básníkovi Albiu Tibullu (Tibullus, Elegie 3,6,32).⁵⁴ Narodil se okolo roku 54. př. n. l. a zemřel r. 19 nebo 18 př. n. l., nedožil se příliš vysokého věku. Přesné místo narození dodnes není známo. Pocházel ze zámožné jezdecké rodiny, ale o většinu majetku rodina přišla v roce 41 př. n. l., když císař Octavianus přerozděloval půdu válečným vysloužilcům. Přesto mu zbylo dost pro předepsaný majetek jezdce a pro bezstarostný život, který věnoval básnické činnosti. Byl nejvýznamnějším členem Messalova básnického kroužku. V Římě se stýkal se známými básníky, zejména s Horatiem. Ačkoliv se Tibullus v rušném období o politiku nezajímal a válku nenáviděl, proslavil se v ní svou statečností. Byl melancholické povahy, chtěl žít nikým nerušeným, idylickým, tichým a soukromým životem s milovanou ženou, dětmi. Byl věrný idylickým představám Vergiliových Bukolik, které byly pro něho největším vzorem a inspirací. Působili na něj také alexandrijští básníci. Zachovaly se od něj 4 elegie (třetí a začátek čtvrté pravděpodobně nenapsal on). V prvních dvou popisuje své lásky Delii a Nemesis. Čtvrtá elegie obsahuje 14, většinou milostných (erotických), básní.⁵⁵

Základní popis a historie místa

Viz níže (Městská radnice, Žižkovo náměstí, palác stěna 6)

Místo: Městská radnice, Žižkovo náměstí, palácová stěna 2

GPS Souřadnice: 49°24'51555"s. š., 14° 39'28667"v. d.

Nápis vytvořen (rok, stol.): 1. pol. 16. století

Autor:konkrétní autor nápisu není znám

Původní nápis a jeho rozvržení:

MULTOS C[.]EC[.]S AMOR CO[...] SECRETA FATERI

Latinský text: Multos c[a]ec[u]s amor co[git] secreta fateri.

Český překlad: Láska nutí mnohé přiznat i tajné věci. (tajemství)

Kategorizace typu nápisu: A2, B1, C1a, D1

Moje interpretace: Nápis říká, že i v lásce musíme přiznat všechna tajemství, o kterých nikomu neříkáme. Tento výrok se nachází v Ovidiovi, konkrétně v Ovidiových sbírkách

⁵⁴ Srov. *Misanthropův lexikon latinských výroků, přísloví a rčení: V* [online]. [cit. 2014-06-21]. Dostupné z: <https://sites.google.com/site/latinalexikon/v>

⁵⁵ Srov. Římské císařství: Tibullus (asi 54 př. n. l. - 19 př. n. l.) [online]. [cit. 2014-06-21]. Dostupné z: <http://rim.me.cz/osobnosti/literatura/tibullus.php>

Heroides neboli Listy heroin.⁵⁶ V původním originále obsahovaly Listy 15 milostných básnických dopisů, napsaných opuštěnými manželkami nebo milenkami svým vzdáleným mužům a milencům – antickým hrdinům (Héroům). Tyto Ovidiovy dopisy jsou veršované. Ovidius se v nich projevuje jako velmi dobrý znalec psychiky žen a jejich lásky. Přestože si jako své hrdinky vybírá ženy různého původu, postavení a vzdělání, přichází k poznání, že ani v nadpřirozené moci, původu či vzdělání není dost síly, která by se mohla vzepřít lásce.⁵⁷

Základní popis a historie místa

Viz níže (Městská radnice, Žižkovo náměstí, palác stěna 6)

Místo: Městská radnice, Žižkovo náměstí, palácová stěna 3

GPS Souřadnice: 49°24'51555"s. š., 14° 39'28667"v. d.

Nápis vytvořen (rok, stol.): 2. pol. 16. století

Autor: konkrétní autor nápisu není znám

Původní nápis a jeho rozvržení:

DAT VENI[...] CORVIS VEXAT [...]SURA COLUMBOS

Můj latinský přepis: Dat veni[am] corvis vexat [cen]sura columbos.

Český překlad: Cenzura omilostňuje havrany a škodí holubům.

Kategorizace typu nápisu: A2, B1, C1a, D1

Moje interpretace: Jedná se o Juvenalovo rčení, které působí zlo dobrým a omilostňuje zlé. Tento výrok se nachází v jeho díle Satiry, konkrétně Satiry XVI, verš 45 satira II.⁵⁸

Decimus Iunius Iuvenalis se narodil kolem roku 60 v Aquinu, a zemřel v roce 140. Byl to zřejmě nejvýznamnější římský satirik. Jeho život nese hodně otazníků, jelikož se o něm nedochovaly žádné důvěryhodné informace. Údajně žil na území italského kmene Volsků. Pocházel ze zámožné rodiny, která mu zabezpečila kvalitní vzdělání, hlavně rétoriky a gramatiky. Rétorika se stala jeho nejoblíbenějším uměním. Po studiích nějaký čas pracoval jako soudní obhájce. Během vlády Domitiána byl vojenským tribunem v Británii. Na stará kolena byl poslán do vyhnanství, a to kvůli

⁵⁶ Srov. Internet archive: České museum filologické [online]. 2006 [cit. 2014-06-19]. Dostupné z: http://archive.org/stream/eskmuseumfilolo04prazgoog/eskmuseumfilolo04prazgoog_djvu.txt

⁵⁷ Srov. Databazeknih: Publius Ovidius Naso. Listy Heroin [online]. [cit. 2014-06-22]. Dostupné z: <http://www.databazeknih.cz/knihy/listy-heroin-45663>

⁵⁸ Srov. Internet archive: Texts: D. Junii Iuvenalis Aquinatis Satirae XVI [sexdecim] [online]. [cit. 2014-07-29]. Dostupné z: http://archive.org/stream/djuniiiuvenalis00rupegoog/djuniiiuvenalis00rupegoog_djvu.txt

narážkám, které byly v jedné z jeho satir na vladařova oblíbence (Hadrián, vládl v roce 117-138). Kam byl vyhnán, není jisté, spekuluje se mezi Británií a Egyptem. Ve vyhnanství nikým nepozorován pak i zemřel.⁵⁹

Základní popis a historie místa

Viz níže (Městská radnice, Žižkovo náměstí, palác stěna 6)

Místo: Městská radnice, Žižkovo náměstí, palácová stěna 4

GPS Souřadnice: 49°24'51555"s. š., 14° 39'28667"v. d.

Nápis vytvořen (rok, stol.): počátek 16. století

Autor: konkrétní autor nápisu není znám

Původní nápis a jeho rozvržení:

ROM[.] TI[.] SUBITI MOTIBUS [.]BIT AMOR

Můj latinský přepis: ^a Signa te signa temere me tangis et angis

Rom[a] ti[bi] subiti motibus [i]bit amor

^a Tato část textu v tom původním není, doplnil jsem jí podle stejného nápisu, který se nachází v Praze na věži Novoměstské radnice.

Český překlad: U tohoto textu existuje více překladů, které uvedu níže.

- 1) Církevní překlad: **Znamenej se, znamenej, bez důvodu se mě dotýkáš a soužíš, protože mým úsilím dosáhneš Říma, svého cíle.**

Jedná se o biblický výrok, který je přisuzován ďáblu, když jej sv. Martin z Tours proměnil v osla a jel na něm do Říma.

- 2) Dvojverší je možno přeložit i takto: **Uvědom si, nerozvázně (ukvapeně) se mě dotýkáš a soužíš, Říme, převratnými činy bude ti náhle obětována láska (láska k tobě náhle přijde převratnými činy).**

Tento překlad považuje leoninské dvojverší za fiktivní dialog lva s orlicí a vysvětluje jej jako vztah Čech k Římu.

⁵⁹ Srov. *Antika: Iuvenalis* [online]. 2004 [cit. 2014-07-29]. Dostupné z: <http://antika.avonet.cz/article.php?ID=1987>

- 3) Podle RNDr. M. Špůrka: **Ukazuj se jako znamení (na obloze), marně se mne dotýkáš a po mně toužíš, Říme, skrze pohyby (hvězd) náhle přijde k tobě láska.**⁶⁰

Kategorizace typu nápisu: A2, B1, C1a, D1

Moje interpretace: Řím zde může být myšlen jako vztah něčeho k něčemu nebo jako symbol lásky. V kontextu s městem Tábor to může být alegoricky právě on symbolem lásky nebo vztahu k něčemu popřípadě k někomu. Jedná o palindrom (text, který je čitelný stejně zprava i zleva). Tentýž nápis se údajně nacházel i na bráně středověkého Říma, obnovené po arabském vpádu. Existuje také výklad magický, podle kterého jde o tzv. „magickou past“, jejímž úkolem je chránit objekt, na kterém se nápis vyskytuje před zlými duchy, mechanickým poškozením nebo zničením. O tento výklad se postaral E. Th. Havránek.⁶¹

Základní popis a historie místa

Viz níže (Městská radnice, Žižkovo náměstí, palác stěna 6)

Místo: Městská radnice, Žižkovo náměstí, palácová stěna 5

GPS Souřadnice: 49°24'51555"s. š., 14° 39'28667"v. d.

Nápis vytvořen (rok, stol.): 1. pol. 16. století

Autor: konkrétní autor nápisu není znám

Původní nápis a jeho rozvržení:

FISTULA DULCE CANIT VOLUCREM [...] DEC[...] AUCEPS

Můj latinský přepis: Fistula dulce canit volucrum [dum] dec[ip]it auceps.

Český překlad: Píšť'ala sladce zpívá, když ptáčník klame/láká ptáka.

Kategorizace typu nápisu: A2, B1, C1a, D1

Moje interpretace: Člověk, který líbivě mluví k ostatním, nemusí ale mluvit upřímně. Použit je zde příměr ptáčníka a ptactva, ptáčník je ten neupřímný, ptáci zde představují ohrožené jedince. Odpovídá to českému přísloví „Když ptáčka lapají, pěkně mu zpívají“.

Tento výrok je připisován Marcu Porciu Catu Censorovi. Narodil se 234 př. n. l. v Tusculu a zemřel v témž městě roku 149 př. n. l. Byl římským spisovatelem,

⁶⁰ Srov. Novoměstská radnice Praha: Věž Novoměstské radnice [online]. Praha 2, 2014 [cit. 2014-06-02]. Dostupné z: <http://www.nrpraha.cz/vez/>

⁶¹ Srov. Novoměstská radnice Praha: Věž Novoměstské radnice [online]. Praha 2, 2014 [cit. 2014-06-02]. Dostupné z: <http://www.nrpraha.cz/vez/>

politikem, vojákem a řečníkem. Pocházel z obyčejného nízkého rodu, ale prosadil se právě jako voják v roce 204 př. n. l. byl kvestorem Scipiona staršího na Sicílii a v Africe. Roku 195 př. n. l. se stal konzulem, pak odešel jako místodržící do Hispánie. V roce 184 př. n. l. se stal censorem, tento úřad zastával přísně, poctivě a velmi dobře, proto získal příjmení Censor. V letech 150 př. n. l. – 149 př. n. l. prosazoval zničení Kartága (třetí punská válka). Z tohoto období pochází i jeho slavný výrok: „Ceterum (autem) censeo Carthaginem esse delendam“ - Ostatně soudím, že Kartágo musí být zničeno.⁶² Cato byl prvním Římanem, který psal spisy latinsky. Jeho projevy se proslavily především propagací všeho římského, a odmítáním cizího - hlavně řeckého vlivu. Byl to tedy velký vlastenec. Lze ho považovat za zakladatele latinsky psané prózy, ta doposud byla psána řecky. Odmítal ženskou krásu a život v přepychu. Jeho literární činnost je velmi rozsáhlá. Z jeho řečí se nám nezachovala ani jediná kompletní (v době Cicerona jich bylo asi 150), jako řečník působil v politice a před soudem. Svě nejslavnější v pozdním věku vydal.⁶³

Základní popis a historie místa

Viz níže (Městská radnice, Žižkovo náměstí, palác stěna 6)

Místo: Městská radnice, Žižkovo náměstí, palácová stěna 6

GPS Souřadnice: 49°24'51555"s. š., 14° 39'28667"v. d.

Nápis vytvořen (rok, stol.): 2. pol. 16. stol.

Autor: konkrétní autor nápisu není znám

Původní nápis a jeho rozvržení:

DILIGITE J[.....]AM QUI IUDICAT[.] TERRA[.]

Můj latinský přepis: Diligite j[ustiti]am qui iudicat[is] terra[m].

Český překlad: Zamilujte si spravedlnost, vy, kteří vládnete zemi.

nebo: Milujte spravedlnost, vy soudcové země.

Kategorizace typu nápisu: A2, B1, C1a, D1

Moje interpretace: Jedná se o biblický text (Mdr 1,1). Jsou to úvodní slova knihy Moudrosti připisované moudrému králi Šalamounovi. Je to v podstatě božské

⁶² Srov. Share your story: Marcus Porcius Cato. In: *Encyclopaedia Britannica: 2010 ultimate* [online]. S.l.: [s.n.], 2009 [cit. 2014-06-20]. Dostupné z: <http://www.britannica.com/EBchecked/topic/99975/Marcus-Porcius-Cato>

⁶³ Srov. Cato starší. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2014-06-20]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Cato_star%C5%A1%C3%AD

univerzální varování vládcům, neboť Ti, kteří chtějí soudit zem, musí mít lásku k spravedlnosti, aby toho byli vůbec hodni.

Král Šalamoun byl velice moudrý a spravedlivý vladař, proto je tento nápis alegoricky v prostorech radnice (tam, kde se vládne „kraluje“). Na radnici musí být lidé „šalamounského ražení“ spravedliví a rovní vůči ostatním, protože lidé na radnicích prakticky rozhodují o ostatních lidech a mnohdy i jejich osudech.

Základní popis a historie místa

Budova první tábořské radnice měla číslo popisné 1 a vznikla zřejmě v roce 1420, ale neměla prostory, které by umožnily shromáždění velké obce, tomuto účelu sloužil původní dřevěný kostel. V budově radnice byla zřejmě radní síň obecních starších a místo pro rychtáře a kancelář.⁶⁴

Radnice se nachází na západní straně náměstí, postavil ji pražský mistr Staněk, ve stejné době, kdy byl postaven i děkanský chrám. Rokem výstavby je rok 1521, čemuž nasvědčuje letopočet vrytý do kamene nad schody do paláce. Tehdy obsahovala radnice vedle malé postranní jizby pro písaře jen jedinou velkou gotickou síň, nazývanou také obecní palác. Měla žebrovanou klenbu, spočívající na dvou sloupech stejné podoby, jakou nacházíme v děkanském kostele. Tyto typy síní byly v této době zapotřebí, neboť se v nich jednalo o věcech obecné důležitosti. Scházeli se v ní všichni občané, t. j. tzv. „valná obec“, jednalo se o dnešní porady. Později, když se valná obec nescházela, nebyla veliká síň už potřebná, tudíž se část síně přepažila závěsem a část síně vedoucí k náměstí posloužila k výstavbě pokojů. Ze sloupů se uchoval jeden, druhý je v příčné zdi. Stěny síně jsou vyzdobeny obrazy a sochami československých vlastenců (například hlava Prokopa, Jakuba Zeise a Morice Schöneho), které vyhotovil Rupert Přecechtěl. V letech 1855-1871 zde sídlil krajský soud a radnice byla v obecním domě na jižní straně náměstí, kde stál dům Jana Hrubše.⁶⁵

Ozdoby, které provedl Staněk na klenbách, byly zachovány. Na stropě paláce je z kamene vytvořená vlašťovka, jak nese mláďatům potravu. Je tu znázorněná i poprsí dominikána, který se zlobí, že musel opustit klášter v Ústí nad Lužnicí. Dále zde vidíme adamity a lva jako znak království českého. Na paláci se nachází také hrud' sochy Jana Žižky, které bylo postaveno roku 1877 na náměstí. Spolu s vnitřní přestavbou radnice

⁶⁴ Srov. KUČA, Karel. *Města a městečka v Čechách, na Moravě a ve Slezsku: Tábor*. 1. vyd. Praha: Libri, 2008, s. 389. ISBN 978-80-7277-041-0.

⁶⁵ Srov. ZENKL, F. D. *Průvodce Tábořem a jeho okolím: Klášterní kostel*. 1903, s. 16-18.

byl změněn i její zevnějšek. Nad budovou byla vztyčena věž, která tu dříve nebyla, ale byla v letech 1876-1878 odstraněna. Podle návrhu architekta Josefa Niklasa byla věž snesena a místo ní se postavila nová trojdílná střecha se třemi štíty, v jižním rohu byla opravena čtverhranná kosoúhlá věž, ve které byly důležité městské listiny, a byly na ní vybudovány hodiny.⁶⁶ Radniční síně byly roku 1924 zrestaurovány do původní podoby z 16. století. Prostory radnice kromě zasedací síně, v níž jsou portréty tábořských starostů, vyplňují sbírky městského muzea. Zasedací síň byla roku 1947 restaurována, při čemž se přišlo na starý dřevěný strop, zdobený jednoduchou malbou květů.⁶⁷ V roce 1947 byl také částečně zpřístupněn vstup veřejnosti.⁶⁸ Dnes je v radnici muzeum.

1.10 Altán Holečkovy sady, pod náměstím Mikoláše z Husy

Místo: Altán Holečkovy sady

GPS Souřadnice: 49° 24 514' s. š., 14° 39 158' v. d.

Nápis vytvořen (rok, stol.): přesná datace není známa

Autor: Rekonstrukce parku proběhla v letech 2008 a 2009. Ptal jsem se na autora na příslušných místech (radnice, husitská knihovna, městská knihovna) a nikde mi o autorovi nápisu neposkytli bližší informace.

Původní nápis a jeho rozvržení:

INSIGNI OPERA VIRET VM

HOCCe STRVEBAT VR TEMPORE

ACTINI DOMINI D : LUCAE PILLER

CONSILIARII GUBERNATIS

PERENI DECORI VRBIS

PRAELECTI CIRCULI ETC.

Můj latinský přepis: Insigni opera viretum hocce struebatur tempore actini domini d Lucae Piller consiliarii gubernatis pereni decori urbis praelecti circuli etc.

Český překlad: Tato zahrada byla postavena v době pána Lukáše Pillera, konsiliéra (přisedícího) gubernátora, k věčné ozdobě města.

⁶⁶ Srov. ZENKL, F. D. Průvodce Tábořem a jeho okolím: Klášterní kostel. 1903, s. 16-18.

⁶⁷ Srov. CIKHART, Roman. Popis Tábořska. Tábor: Okresní rada osvětová, 1947, s. 19.

⁶⁸ Srov. Husitské muzeum: Stará tábořská radnice. [online]. [cit. 2014-06-22]. Dostupné z: <http://www.husitskemuzeum.cz/search.php?rsvelikost=sab&rstext=all-phpRS-all&rstema=93&stromhmenu=53:54>

Tento překlad je velice volný, nápis obsahuje chyby, které jsou patrně způsobeny rekonstrukcí altánku. Nápis byl porušený na více místech, a po té špatně zrekonstruovaný.

Kategorizace typu nápisu: A5, B5, C3, D1

Moje interpretace: Interpretace je velice obtížná, jelikož u tohoto nápisu není jasné, kde začíná, a také kvůli již zmíněným chybám. Takto přeložený nápis by mohl znamenat odkaz na jména správce a na dobu, ve které byla zahrada vystavěna. Nejen samotný altán, ale i prostředí v Holečkových sadech, je ozdobou a pýchou Tábora. Vyjadřuje přání nejlepšího do budoucna městu a lidem, kteří budou okolo altánu chodit.

Základní popis a historie místa

Holečkovy sady vznikly v roce 1832 jako soukromá zahrada krajského hejtmána Lukáše Pillera na místě bývalých valů v severním úseku městských hradeb. V horní části sadu vede cesta kolem dělostřelecké bašty. Bašta dostala jméno podle Žižkova husitského vojevůdce. Nachází se zde také pomník Josefa Holečka, který v šedesátých letech 19. století studoval na táborském gymnáziu.⁶⁹ Holečkovy sady jsou rozprostřeny za budovou okresního soudu, základní školy a Klášterního kostela Narození Panny Marie na náměstí Mikoláše z Husy. Sady jsou malebným místem k odpočinku, nachází se v nich odpočinková zóna, lavičky, dětské hřiště a další. Jsou tvořeny mnoha propletenými cestičkami. Je zde i bezbariérový přístup. Přes sady se dá projít až k poutnímu kostelu v Klokotech, a vyhnout se tak městu a provozu.⁷⁰ V letech 2008-2009 zde proběhla rekonstrukce (dětské hřiště, úprava cest, zpevňování zdí ad.). Více věrohodných zdrojů o Holečkových sadech není k dispozici.

1.11 Děkanský kostel Proměnění Páně na hoře Tábor

Místo: Děkanský chrám Proměnění Páně na hoře Tábor, Žižkovo náměstí, zvon

Václav

GPS Souřadnice: 49° 24 863' s. š., 14° 39 491' v. d.

Nápis vytvořen (rok, stol.): 1633

Autor: konkrétní autor nápisu není znám

⁶⁹ Srov. KUČA, Karel. *Města a městečka v Čechách, na Moravě a ve Slezsku: Tábor*. 1. vyd. Praha: Libri, 2008, s. 389,390. ISBN 978-80-7277-041-0.

⁷⁰ Srov. Holečkovy sady: Park, Jižní Čechy. In: *Turistika.cz: Turistické cíle* [online]. [cit. 2014-06-18]. Dostupné z: <http://www.turistika.cz/mista/holeckovy-sady>

Původní nápis a jeho rozvržení:

MARIA DIVA

QUAM RECOLET VIVA

HUIUSCE CAMPANAE

V[.] QUOTIDIANAE

TU PE[.]E FULGURA

TONITRUA DIRA

COMITARE DEFUNCTOS

TUERE QUOS[...] NATOS

Můj latinský přepis: Maria diva, quam recolet viva huiusce campanae, v[ox] quotidianae, tu pe[ll]e fulgura, tonitura dira, comitare defunctos, tuere quos[que] natos.

Český překlad: Ó Marie svatá, kterou slaví denně živá, zvonu toho píseň, odvrát blesku tíseň i zuření hromu, mrtvým průvod rač dáti, živé v ochranu rač bráti.⁷¹

Kategorizace typu nápisu: A4, B4, C2, D1

Moje interpretace: Text nápisu je věnován Panně Marii, kterou zvon denně oslavuje, a zároveň si autor přeje, aby zvon sloužil lidem a chránil je každý den před hromy, blesky a mrtvým dal důstojný průvod při jejich poslední cestě.

Zvon Václav má 160 cm v průměru, 118 cm výšky a váží 2250 kg. Pochází z roku 1633 a byl posvěcen od světicího biskupa Šimona z Hornsteinu v Praze.⁷² Jméno Václav má nejspíše po svém kmotrovi Primasu Nigrinovi. Jedná se tedy o zvon Mariánský. Je zdoben vystouplými obrazy dvanácti apoštolů.⁷³

Základní popis a historie místa

Viz níže (Děkanský kostel, Žižkovo náměstí, zvon sv. Michael, nápis o přelítí).

Místo: Děkanský chrám Proměnění Páně na hoře Tábor, Žižkovo náměstí, zvon Václav, dedikační nápis

GPS Souřadnice: 49° 24 863' s. š., 14° 39 491' v. d.

Nápis vytvořen (rok, stol.): 4. září 1633

Autor: konkrétní autor nápisu není znám

⁷¹ Tento překlad je z knihy J. Thiera *Staré domy a rodiny táborské II*. Díl, str. 690.

⁷² Srov. THIER, Josef. *Staré domy a rodiny táborské: Děkanský chrám Proměnění Páně na hoře Tábor*. Tábor: Nákladem spořitelny města Tábora, 1920, díl II. s. 690.

⁷³ Srov. THIER, Josef. *Staré domy a rodiny táborské: Děkanský chrám Proměnění Páně na hoře Tábor*. Tábor: Nákladem spořitelny města Tábora, 1920, díl II. s. 691.

Původní nápis a jeho rozvržení:

HOC OPUS CAMPANAE DE VETERI CONIRACTO IN NOVUM R[...]ATUM
IMPENSIS PUBLICIS HUIUS CAESAREAE INCLITAE URBIS IN HONOREM DEI
DULCEM[...] MEMORIAM BEATISSIME MARIAE VIRGINIS PATRE
SEBESTIANO HERMANO DECAN, MARTINO ZBUDOVSKY SACRAE
CAESARAE MAIESTATIS IUDICE ET VENCESLANO NIRGI[.] PRIMATE
TABORII EXISTENTIBUS PER ADALBERTUM ARNOLDUM BUDEVICENSEM
CIVEM FUSUM SEPTEMBRIS IIII ANNO 1633.

Můj latinský přepis: Hoc opus campanae de veteri coniracto in novum r[epar]atum
impensis publicis huius caesareae inclitae urbis in honorem Dei dulcem[que] memoriam
beatissime Mariae virginis Patre Sebestiano Hermanno decan, Martino Zbudovsky
sacrae caesarae maiestatis iudice et Venceslano Nigri[no] primate Taborii existentibus
per Adalbertum Arnoldum Budevicensem civem fusum Septembris IIII anno 1633.

Český překlad: Zvon tento ze starého puklého přelítý na útraty obce tohoto císařského
slavného města ke cti boží a milostné památce blahoslavené Panny Marie za děkana
Šebestiána Hermanna, za císařského rychtáře Martina Zbudovského a primátora
Táborského Václava Nigrina (Černého) skrze Vojtěcha Arnolda občana budějovického
4. září 1633.

Kategorizace typu nápisu: A4, B4, C2, D2a

Moje interpretace: Jedná se o věnovací nápis, který upozorňuje na fakt, že tento zvon
byl znovu odlitý ze starého puklého zvonu a věnovaný městu Tábor a blahoslavené
Panně Marii.

Základní popis a historie místa

Viz níže (Děkanský kostel, Žižkovo náměstí, zvon sv. Michael, nápis o přelítí).

Místo: Děkanský chrám Proměnění Páně na hoře Tábor, Žižkovo náměstí, zvon
svatý Michael

GPS Souřadnice: 49° 24 863' s. š., 14° 39 491' v. d.

Nápis vytvořen (rok, stol.): asi 1677

Autor: konkrétní autor nápisu není znám

Původní nápis a jeho rozvržení:

[.]AEC CAMPANA ERECTA EST AD MAIOREM DEI GLORIAM ANNO QUO
LEOPOLDUS PRIMUS GLORIOSE R[...]AVERAT AD B. V. M. ET SPECIALITER

S. MICH[.]LIS ARCHANGELI HONOREM IMPENSIS PLER[.]QUE PIORUM
INCOLARUM REGIAE URBIS MONTIS TABOR, PRIMATE D. LUDOVICO
WENCESLANO HUBATIO A KOTNOV – [...] AUTEM EXISTENTE DECANO A.
R. D. JOANNE GRUBIO, S. C. M. IUDICE D. W. PAUSCH

Můj latinský přepis: [H]aec Campana erecta est ad maiorem Dei gloriam anno quo
Leopoldus Primus gloriose r[egn]averat ad B. V. M. et specialiter S. Mich[ae]lis
archangeli honorem impensis pler[um]que piorum incolarum regiae urbis montis Tabor,
primate d. Ludovico Wenceslao Hubatio a Kotnov – [nunc] autem existente decano a. r.
d. Joanne Grubio, s.c.m. iudice d.W. Pausch.

Český překlad: Tento zvon zřízen k větší slávě boží v roce slavného panování
Leopolda I., ke cti blahoslavené Panny Marie a zvláště sv. Michala archanděla
nákladem četných zbožných obyvatelů královského města Hradního Tábora za primasa
Ludvíka Václava Hubiata z Kotnova, za děkana veledůstojného pana Jana Gruby, za
císařského rychtáře V. Pauše.

Kategorizace typu napsu: A4, B4, C2, D2a

Moje interpretace: Jedná se o věnovací nápis. Zvon byl zhotoven k větší oslavě Boha
za vlády Leopolda I ke cti Panny Marie a archanděla sv. Michaela. Má výšku 107 cm a
průměr 86 cm.⁷⁴

Leopold byl římský císař, český a uherský král. Narodil se roku 1640, jako čtvrtý
syn císaře a krále Ferdinanda III. a jeho první ženy Marie Anny Španělské. Patřil do
dynastie Habsburků. Za jeho vlády čelila habsburská monarchie útokům velkého
množství nepřátel. Mezi hlavní nepřátele patřila Francie.⁷⁵

Archanděl sv. Michael má svátek 29. září. Samotné jméno Michael se
interpretuje jako „ten, kdo je jako Bůh“ nebo „ten, kdo vypadá jako Bůh. Toto jméno je
využíváno při bojích jako pokřik proti lidem, kteří se chtějí vyrovnat Bohu.
V Apokalypse sv. Jana je představován jako bojovník, který zápasí s drakem. Drak
znázorňuje na zem svrženého satana.⁷⁶ Michael je patronem celé církve, vojáků,
lékárníků, pekařů, obchodníků, slévačů, radiomechaniků, zaměstnanců bank (od roku

⁷⁴ Srov. THIER, Josef. Staré domy a rodiny tábořské: *Děkanský chrám Proměnění Páně na hoře Tábor*. Tábor: Nákladem spořitelny města Tábora, 1920, díl II. s. 691.

⁷⁵ Srov. RANDÁK, Jan. *Dějiny českých zemí: Panovnický dvůr a česká šlechta*. Vyd. 1. Praha: Knižní klub, 2011, s. 173,186. ISBN 978-80-242-3205-8.

⁷⁶ Srov. *Světcí k nám hovoří: sv. Michael* [online]. [cit. 2014-07-25]. Dostupné z: <http://catholica.cz/?id=4718>

1958); italských měst Cuneo, Caltanissetta, Monte Sant'Angelo, Sant'Angelo dei Lombardi, Compatri z Caserta. Je také vyzýván jako pomocník umírajících.⁷⁷

Základní popis a historie místa

Viz níže (Děkanský kostel, Žižkovo náměstí, zvon sv. Michael, nápis po přelití).

Místo: Děkanský chrám Proměnění na hoře Tábor, Žižkovo náměstí, zvon sv.

Michael, nápis po přelití

GPS Souřadnice: 49° 24 863' s. š., 14° 39 491' v. d.

Nápis vytvořen (rok, stol.): 1725

Autor: konkrétní autor nápisu není znám

Původní nápis a jeho rozvržení:

DUM PAX UNIVERSA IN EUROPA FUT ET CAROLUS IV. IN PROSPERIT[...] REGNI SUI VIXIT OB STREPERUM IN AURIBUS SONITUM DENUO REFUSA [...]JENSIS REDITUS EUISDEM CO[.....]TIS SUB DECANTU A. R. D. FRANCISI JAHODA, S. C. R. M. IUDICE D. JOANNE WOTAPEK, ACTUALLI PRIMATE ET INSPECTORE BONORUM D. LUDOVICO MAXIMILIANO HUBATIO A KOTNOV PER JOANNEM PRIQUEY CIV[.] CLATTENSEM.

Můj latinský přepis: Dum pax universa in Europa fuit et Carolus IV. in prosperit[ate] regni sui vixit ob streperum in auribus sonitum denuo refusa [exp]ensis reditus euisdem co[munita]tis sub decantu a. r. d. Francisci Jahoda, s. c. r. m. iudice d. Joanne Wotapek, actualli primate et inspectore bonorum d. Ludovico Maxmiliano Hubatio a Kotnov per Joannem Priquey civ[em] Clattensem.

Český překlad: Za trvajícího po celé Evropě míru a šťastné vlády Karla IV. pro svůj nehezký zvuk přelit zvon ten nákladem důchodu této obce za děkana veledůstojného pana Františka Jahody, za císařského rychtáře Jana Votápka, za primasa a inspektora statků pana Ludvíka Maxima Hubatia z Kotnova od Jana Priqueie občana Klatovského.

Kategorizace typu nápisu: A4, B4, C2, D2a

Moje interpretace: Tento zvon byl odlit během míru a šťastného spokojeného života nejen u nás v Čechách, ale i celé Evropě, a to za vlády krále a císaře Karla IV. syna Jana Lucemburského. Zvon byl odlit z jiného zvonu, který nebyl považován za povedený,

⁷⁷ Srov. CHLUMSKÝ, Jan. *Světki k nám hovoří: sv. Gabriel* [online]. [cit. 2014-07-25]. Dostupné z: <http://catholica.cz/?id=4719>

jelikož se jeho zvonění lidem nelíbilo. Zvuk původního zvonu vrhal stín na šťastný a spokojený život tehdejších obyvatel, proto byl odlit nový zvon.

Základní popis a historie místa

Děkanský chrám Páně se vypíná vysoko nad ostatními budovami, na severozápadním konci náměstí. Tento chrám byl postaven k uctění památky Proměnění Krista Pána na hoře Tábor. Jedná se pravděpodobně o nejstarší sakrální budovu města. Město samo o sobě je starší asi o 100 let.⁷⁸

Děkanský chrám Proměnění Páně na hoře Tábor stojí na místě staršího husitského kostela, který podle slov Aeneáše Sylvia byl dřevěný a spíše podobný vesnické stodole a měl jediný oltář (1451).⁷⁹ Tento chrám byl postaven po sto letech existence města hlavně kvůli tomu, že staří Táborští vedli spíše život v bojích a válkách a neměli tudíž mnoho času na velkolepé stavby. Všechny ostatní domy byly postaveny promyšleně a podle plánů. Táborští neměli rádi nádheru a příliš okázalé a honosné stavby.⁸⁰

Dnešní honosná gotická budova byla vystavěna teprve mezi lety 1512 až 1560, do nynější podoby byl kostel dostavěn až roku 1593. Prvním stavitelem chrámu byl mistr Staněk z Prahy.⁸¹

Před kostelem na ulici stojí oltář z krypty bývalého klášterního kostela se dvěma sochami sv. Floriana a sv. Donáta po stranách. Tyto sochy byly dílem Ignáce Platzera.⁸²

Roku 1622 bylo táborskému děkanovi Danielu Hubelovi a i předním rodinám, které v té době ve městě žily, přikázáno vystěhovat se do ciziny. Duchovní správa byla tedy odevzdána premonstrátským řeholníkům ze Strahovského kláštera v Praze. V této době bylo z kostela odstraněno veškeré zařízení. Světský farář sem byl dosazen v roce 1672 a jmenoval se Václav Grünbius. V roce 1720 byl kostel povýšen na děkanský, prvním děkanem se stal Josef Jahoda. Za děkana Antonína Weinmanna z Weinfeldu byl zřízen fond pro dva kooperátory při děkanském chrámu Páně. V roce 1836 byl chrám díky děkanu Josefu Mařulkovi opatřen kamennou dlažbou. V roce 1861 Vojtěch Pöschl nechal chrám upravit.⁸³ Poslední důkladná obnova kostela spadá do let 1896-1897. Tehdy byla nanesena obloučková ozdoba na viditelnou plochu štítu nad triumfálním

⁷⁸ Srov. ZENKL, F. D. Průvodce Tábořem a jeho okolím: Děkanský chrám. 1903, s. 11.

⁷⁹ Srov. CIKHART, Roman. Popis Táborska. Tábor: Okresní rada osvětová, 1947, s. 8.

⁸⁰ Srov. CIKHART, Roman. Popis Táborska. Tábor: Okresní rada osvětová, 1947, s. 8.

⁸¹ Tamtéž.

⁸² Tamtéž, s. 10.

⁸³ Srov. ZENKL, F. D. Průvodce Tábořem a jeho okolím: Děkanský chrám. 1903, s. 12.

obloukem. Ke změně došlo i u oltáře, ten barokní z roku 1795 byl nahrazen novým pseudogotickým oltářem. Uvnitř byl kostel vymalován a díky darům bohatých měšťanů byla pořízena okna. Dále byly opatřeny nové obrazy křížové cesty.⁸⁴

Uvnitř děkanského kostela ve věži se nacházejí zvony, ty původní pocházely ze Sezimova Ústí, ale nepoužívaly se k bohoslužbě. V současné době se ve věži nachází pět zvonů: svatý Václav, sv. Michael, sv. Dominik, sv. Donát a sv. František.⁸⁵

Poslední rekonstrukcí nebo opravou byla oprava střechy a krovů, která začala již v roce 2006 a byla rozdělena do tří stádií. Na tyto opravy radnice uvolnila 3,5 miliónu, další náklady se uhradily z dotací a příspěvku farnosti.⁸⁶

⁸⁴ Srov. THIER, Josef. Staré domy a rodiny tábořské: *Děkanský chrám Proměnění Páně na hoře Tábor*. Tábor: Nákladem spořitelny města Tábora, 1920, díl II. s. 690-691

⁸⁵ Tamtéž.

⁸⁶ Srov. PELTÁN, David. Tábořský děkanský kostel poprvé v historii otevírá krov: Svatostánek na tábořském Žižkově náměstí doléčilo 15 milionů korun. Má za ně nové podlahy i střechu. *15 miliónů*. 2009. Dostupné z: http://taborsky.denik.cz/zpravy_region/taborsky-dekanky-kostel-poprve-v-historii20090526.html

Závěr

Předložená bakalářská práce se zabývá latinskými nápisy na volně dostupných místech ve městě Tábor. Tyto nápisy se z valné většiny nacházejí v památkách církevního charakteru, jako jsou kostely a kaple. Další část lze nalézt v historickém centru města na veřejných budovách, které byly původně měšťanskými domy. Pouze jeden ze zde uvedených nápisů vznikl v naší současnosti. Jedná se o nápis v podchodu vlakového nádraží, který pochází z roku 2009. Přes veškeré snahy se mi nepodařilo získat oficiální cestou bližší informace k tomuto textu, jeho účelu a o autorovi. Proto podávám k tomuto nápisu jen vlastní interpretaci.

Práce se skládá ze tří hlavních částí. V první části je podán stručný popis města Tábor a nastíněna jeho historie. Druhá část se zabývá fenoménem nápisů obecně a vysvětluje vědní disciplínu zvanou epigrafika. Nachází se zde také pojednání o kategorizaci nápisů, kterou v této podobě zavedl I. Hlaváček. Tento způsob kategorizace byl v předkládané práci použit. Třetí část se konkrétně zabývá latinskými nápisy. Jde o 24 nápisů, u kterých jsem zjišťoval přesné místo výskytu, období vzniku a jméno autora. Kvůli lepší lokalizaci místa výskytu jsou zde uvedeny i přesné GPS souřadnice. Latinské nápisy podávám v jejich původní podobě i v mém latinském přepisu. Všechny citáty jsou doprovázeny interpretací jejich významu.

Většinu zde uvedených nápisů jsem získal při osobní návštěvě konkrétního místa. Nápisy z táborské radnice a z děkanského kostela jsem nemohl osobně shlédnout, a proto jsem použil jejich text uvedený v jiné literatuře. V prvním případě je to diplomová práce Marty Zavřelové, v případě druhém je to kniha Josefa Thiera. Oba prameny jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Práce vznikla z mého zájmu o latinský jazyk, při jehož studiu jsem se setkal s latinskými nápisy na několika místech v Táboře, které mě zaujaly. Při bližším zkoumání jsem zjistil, že se jedná o téma u nás dosud více nezpracované. S tím souvisí také velmi malé množství literatury k tomuto tématu, což byla hlavní potíž při vzniku této práce. K interpretaci nápisů jsem musel používat i cizojazyčné zdroje hlavně anglické. I přes tuto skutečnost jsem zpracoval poměrně rozsáhlý vzorek nápisů, které se týkají širokého spektra témat.

Cílem předložené práce bylo zdokumentovat latinské nápisy, které jsou volně přístupné na území města Tábor. Podařilo se zpracovat všechny mně volně přístupné a

dostupné nápisy. Přestože to vyžadovalo hodně úsilí, jsem s konečným počtem nalezených nápisů spokojen. Zadáním bylo nalezené nápisy zasadit do kontextu a interpretovat, což bylo ve všech případech provedeno.

Latinské nápisy se ve většině případů nacházejí v historickém centru Tábora, konkrétně na Žižkově náměstí a v městské části Klokoty. Nacházejí se především na sakrálních místech. Jen v malém množství případů jsou nápisy na místech profánních, jako je radnice, dům č. 13 a vlakové nádraží. Nápisy obsahují nejčastěji stará moudra, pořekadla, literární obraty, části modliteb a věnování. Autoři jsou téměř u všech nápisů kvůli jejich častému restaurování neznámí. U některých nápisů chybí části vět nebo písmen. Jejich absence však není pro rekonstrukci textu fatální, písmena nebo části vět se dají doplnit podle znalosti latiny nebo kontextu.

Mohlo by se zdát, že se v případě latinských nápisů se jedná o záležitost velmi neaktuální, jsou to však texty většinou velmi poučné s možností aplikace na naši současnost. Jenom v případě, že se poučíme z moudrosti našich předků, můžeme si vzít ponaučení pro současnost i budoucnost.

Chtěl bych, aby tato práce byla přínosem pro všechny, kdo se zajímají o epigrafiku, latinské nápisy nebo aby zjednodušila a upřesnila místa výskytu latinských nápisů ve městě Tábor turistům a všem výletníkům. Tato práce ušetří bez nadsázky mnoho dní prohledávání města Tábor. Věřím, že bude sloužit k užitku všech.

Seznam použité literatury:

Primární literatura:

CIKHART, R. *Popis Táborska*. Tábor: Okresní rada osvětová, 1947.

ROHÁČEK, J. *Epigrafika v památkové péči*. 1. vyd. Praha: Národní památkový ústav, ústřední pracoviště, 2007, Odborné a metodické publikace, sv. 34. ISBN 9788087104118.

Sekundární literatura:

HEYDUK, J. *Svatí církevního roku*. Praha: Vyšehrad, 2001. ISBN 80-7021-385-X.

KUČA, K. *Města a městečka v Čechách, na Moravě a ve Slezsku: Tábor*. 1. vyd. Praha: Libri, 2008. ISBN 978-80-7277-041-0.

OURODOVÁ, L. *Klokoty: poutní místo*. Vyd. 1. Klokoty: Římskokatolická farnost Tábor-Klokoty, 2013, ISBN 978-80-260-3991-4.

SCHAUBER V., SCHINDLER, H. M., *Rok se svatými*. 2. vyd. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 1997, ISBN 80-7192-304-4.

THIER, J. *Staré domy a rodiny tábořské*: Nákladem spořitelny města Tábora, 1920, díl I.

THIER, J. *Staré domy a rodiny tábořské*: Nákladem spořitelny města Tábora, 1920, díl II.

ZAVŘELOVÁ, M. *Epigrafické památky v interiéru tábořské radnice*, Karlova univerzita, Praha, 1984.

ZENKL, F. D. *Průvodce Táborem a jeho okolím*: Klášterní kostel. 1903.

RANDÁK, Jan. *Dějiny českých zemí: Panovnický dvůr a česká šlechta*. Vyd. 1. Praha: Knižní klub, 2011.

POCHE, Emanuel. *Umělecké památky Čech 4 T - Ž: Tábor*. 1. vyd. Praha: Academia, 1982.

Seznam použitých internetových zdrojů:

AUGUSTIÁNI. *Litanie k Panně Marii: Matka Dobré Rady*. Dostupné z: <http://www.augustiniani.cz/es/node/537>

ČESKÁ DOMINIKÁNSKÁ PROVINCE. *Mše sv. podle dominikánského obřadu: Lavabo*. Znojmo, 2008. Dostupné z: <http://op.cz/?a=2421%E2%80%8E>

E-KNIHA. *Latinské citace od P.* Dostupné z: <http://www.e-kniha.com/latinske-citace-od-p.html>

JIHOČESKÁ UNIVERZITA EAMOS VÝUKOVÝ SYSTÉM. *Titus Maccius Plautus.* 2014. Dostupné z:

http://eamos.pf.jcu.cz/amos/kat_his/modules/low/kurz_text.php?id_kap=9&kod_kurzu=kat_his_585

OFICIÁLNÍ INFORMAČNÍ SYSTÉM MĚSTA TÁBOR. *Tábor - husitské město.* Tábor, 2014. Dostupné z: <http://www.taborsko.cz/cs/turista/historie-a-pamatky/>

OSOBNOSTI. *Titus Maccius Plautus.* 2. 11. 2009. Dostupné z: <http://www.spisovatele.cz/titus-maccius-plautus>

TÁBORSKÝ DENÍK. *Majitel domu čp. 13 má dvě nejdražší díry v Táboře.* Dostupné z: http://taborsky.denik.cz/zpravy_region/majitel-domu-cp-ma-dve-nejdrazsi-diry-v-tabore.html

TÁBORSKÝ DENÍK. *Táborský děkanský kostel poprvé v historii otevírá krov: Svatostánek na táborském Žižkově náměstí doléčilo 15 milionů korun. Má za ně nové podlahy i střechu.* 2009. Dostupné z: http://taborsky.denik.cz/zpravy_region/taborsky-dekanky-kostel-poprve-v-historii20090526.html

VELKÁ ENCYKLOPEDIJE. *Tábor.* EVRON, 2014. Dostupné z: <http://www.encyklopediecr.eu/cz/e-shop/c25476/tabor.html>

WIKIPEDIA. *Nádraží Tábor.* Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/N%C3%A1dra%C5%BE%C3%AD_T%C3%A1bor

TÁBOR-KLOKOTY. *Historie poutního místa.* Dostupné z: <http://www.klokoty.cz/index.php/historie-poutniho-mis>

TURISTIKA. *Holečkovy sady: Park, Jižní Čechy.* Dostupné z: <http://www.turistika.cz/mista/holeckovy-sady>

INTERNET ARCHIVE. *České museum filologické.* Dostupné z: http://archive.org/stream/eskmuseumfilolo04prazgoog/eskmuseumfilolo04prazgoog_djvu.txt

BRITANNICA. *Marcus Porcius Cato.* Dostupné z: <http://www.britannica.com/EBchecked/topic/99975/Marcus-Porcius-Cato>

WIKIPEDIA. *Cato starší.* Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Cato_star%C5%A1%C3%AD

MISANTROPŮV LEXIKON LATINSKÝCH VÝROKŮ, PŘÍSLOVÍ A RČENÍ. V.
Dostupné z: <https://sites.google.com/site/latinalexikon/v>

RIM.ME. *Tibullus (asi 54 př. n. l. - 19 př. n. l.)*. Dostupné z:
<http://rim.me.cz/osobnosti/literatura/tibullus.php>

ŽIVOTOPISY SVATÝCH: *Sv. Vavřinec, Životopis*. Dostupné z:
<http://catholica.cz/?id=3652>

DATABAZEKNIH: *Publius Ovidius Naso - Listy Heroin*. Dostupné z:
<http://www.databazeknih.cz/knihy/listy-heroin-45663>

HUSITSKÉ MUZEUM: *Stará táborská radnice*. Dostupné z:
<http://www.husitskemuzeum.cz/search.php?rsvelikost=sab&rstext=all-phpRS-all&rstema=93&stromhlmenu=53:54>

INTERNET ARCHIVE: *Texts: D. Junii Juvenalis Aquinatis Satirae XVI [sexdecim]*.
Dostupné z:

http://archive.org/stream/djuniijuvenalis00rupegoog/djuniijuvenalis00rupegoog_djvu.txt

ANTIKA: *Iuvenalis*. Dostupné z: <http://antika.avonet.cz/article.php?ID=1987>

SVĚTCI K NÁM HOVOŘÍ: *sv. Michael*. Dostupné z: <http://catholica.cz/?id=4718>

Seznam příloh

CD k BP

Existují fotografické podklady, které jsou k nahlédnutí na CD k bakalářské práci.

Seznam zkratek

Mt - Matouš

Mk - Marek

Lk - Lukáš

Mdr - kniha Moudrosti

Sk - Šalamoun

Např. – například

r. – roku

tj. – to je

př. n. l. – před naším letopočtem

aj. – a jiné

INRI – Iesus Nazaretus Rex Iudaeorum – Ježíš Nazaretský král židovský

AD – Anno Domini – Léta páně

Abstrakt

KRATOCHVÍL, L.: *Latinské nápisy města Tábor*. České Budějovice: Jihočeská universita v Českých Budějovicích, Teologická fakulta, Katedra biblických věd, vedoucí práce: A, Mackerle, 2014.

Klíčová slova: Nápis, kategorizace nápisu, latina, interpretace, historie, epigrafie, český překlad, popis, kostel, chrám, dům, kaple, zvon, klášter Klokoty.

Práce se zabývá latinskými nápisy města Tábor, jejich stručným epigrafickým popisem, historickým kontextem, popisem místa a interpretací textu. Práce je rozdělena na dvě hlavní části, přičemž první je věnována historickému vývoji a popisu města Tábor, vysvětlení pojmu epigrafika. Druhá část se věnuje latinským nápisům, jejich rozboru, překladu, interpretaci nápisu a historickému kontextu.

Latin Inscriptions in the Town of Tabor

Abstract: *This work deals with Latin inscriptions in the City of Tabor, their short epigraphic description, historical context, place of their existence and interpretation of the text. It is divided into two parts: the first one is dedicated to historical development and description of the City of Tabor, and explains the term epigraphy. The second part addresses Latin inscriptions, their analysis, interpretation and historical context.*

Key words: *Inscription, categorization inscription, Latin, Interpretation, History, Epigraphy, Czech translation, Description, Church, Temple, House, Chapel, Bell, Church Klokoty.*